

DOMOLJUB

Izhaja vsak četrtak. Cena mu je 8 K na leto. (Za Nemčijo 10 K, za Ameriko in drugo tuje države 12 K.) — Posamezne številke se prodajajo po 30 vinarjev.

Slovenskemu ljudstvu v pouk in zabavo.

Štisi in dopisi se pošiljajo: Uredništva „Domoljuba“ Ljubljana, Kopitarjeva ulica. Naročnina, reklamacije in inzerati pa: Upravištva „Domoljuba“, Ljubljana, Kopitarjeva ulica.

Štev. 42.

V Ljubljani, dne 17. oktobra 1918.

Leto XXXI.

Strašna šola.

Mir se bliža, počasi, pa gotovo. Miroyna pogajanja so se pravzaprav že začela. Avstrija in Nemčija sta naprosili predsednika Wilsona, naj vodi mirovne dogovore. Izjavili sta, da sprejmeta vsa tista načela, ki jih je proglasil Wilson kot podlago bodočega svetovnega miru. Avstrija in Nemčija sta torej izjavili, da sta pripravljene sprejeti in izvršiti načelo demokracije, samoodločbe narodov.

ne verjame kar tako lepim besedam, ampak hoče jamstev, garancij za to, kar mu zdaj nemška gospoda obeta. Wilson hoče najprej videti dejanja, ki naj vsemu svetu jasno in brezdvomno dokazujejo, da je Nemčija — in za njo Avstrija — res na potu do demokracije. Zato je stavil Wilson na nemško mirovno ponudbo — z našo se bo pozneje pečal — tri vprašanja: 1. Kako nemška vlada razumeva Wilsonova in ententina mirovna načela? 2. Ali je pripravljena Nemčija izprazniti vsa zasedena ozemlja, preden se začno natančnejši razgovori o miru? 3. Ali govori nemški vladni zastopnik v imenu tistih oblasti, ki so dosedaj vodile vojsko, ali v imenu nemškega naroda? — Na ta vprašanja je dal zastopnik nemške vlade 12. oktobra ameriškanski vladni tako zadovoljiv odgovor, da bodo šla pogajanja naprej in da bo — morda prej, nego si mislimo — prišlo do tako zaželjenega miru.

Zdaj pa — po dolgih štirih letih krvi in solz, bridkosti in preganjanja se vprašamo: Zakaj je bilo tega treba? Ali ni bilo

mogoče priti do tega miru prej in bolj poceni? Ali je bilo treba pretrpeti narodom — našemu in drugim — toliko gorja? Na to vprašanje smemo vsaj zdaj, ko smo sprejeli Wilsonova načela, odkrito in brez strahu pred cenzorjevimi rdečim svinčnikom odgovoriti: Ne, tega ni bilo treba. Vojska sploh ni bila potrebna. Ko pa se je že začela, bi se bila lahko že prej končala in za nas ugodnejše: Govorimo odkrito in glasno: Vojsko je podaljševala Nemčija s svojim pohlepnim gospodstvom in v zaupanju na končno zmago. »Mir meča« je bilo geslo nemških voditeljev, dokler se jim ni meč skrhal. »Moč je več kot pravica«, je bilo načelo nemškega vojskovanja od začetka do — poraza Bolgarije. Le poglejmo nekakliko nazaj.

Zasedenje tuje samostojne države Belgije je bil prvi usodni korak, ki je nakopal Nemčiji sovražstvo celega sveta na glavo. Po svečani pogodbi je bila Nemčija vezana, da se ne dotakne belgijskih tal. Toda nemška vlada, ki ji je nemško ljudstvo izročilo v roke svojo usodo, je v avgustu l. 1914. to pogodbo prekršila, seveda po načelu: Sila kola lomi — pa naj bodo moja ali tvoja. Mednarodne pogodbe vežejo državo le, dokler ji taka pogodba koristi. Tako so učili pravni učitelji na visokih šolah, tako je mislila Nemčija in napadla Belgijo, tako je mislila Italija — in napadla Avstrijo. Toda vsaka krivica se maščuje, krivice storjene narodom, pa se maščujejo že na tem svetu.

Vojska s podmorskimi čolni je bil drug korak Nemčije, ki jo je uropastil. Pametni možje so svarili Nemčijo, naj ne izživa s tem zadnje nevtralne velesile, Amerike. Bilo je zastoj; Angleško bomo izstradali, so rekli nemški gospodje; zaprli ji bomo vsak dovoz. »Toda Amerika bo nastopila z vojaško silo,« je reklo nekaj pametnih ljudi. »Kaj še?«, so rekli mogočni nemški admirali in državniki. »Amerika je predaleč, tega ne more.« Podmorski čolni

so odpovedali službo, in zdaj nam Amerika, ki je še ravno tako daleč, njeni vojaki pa ne več, narekuje mir.

In tretji korak je bil mir z Rusijo v Brestu Litovskem. Namesto da bi bili Avstrija in Nemčija sklenili prijateljski mir sporazuma, sta sklenili nasilni mir meča, Saj se še spominjamo generala Hofmanua in njegovega rožljanja z mečem pri sklepanju tega miru. In takoj je zakričala vsa ententa: To je nasilje in krivica. S tako Nemčijo ne sklepamo miru. In po pravici; kako je mogoče zagovarjati, da nemški general ukazuje petdesetim milijonom ljudi, tujih državljanov, kako naj se vladajo in kako naj žive. In takoj je zavpil vsemogočni nemški vojskovodja Hindenburg: Tudi s Francozi in Angleži nočemo mehkega miru. Tedaj je zamudila Nemčija v tej svetovni žalostni zadnji priliko, ki bi ji bila še v korist. Krivica in nasilje ne moreta imeti trajnega uspeha, zmaga meča ni zanesljiva, ker rodi odpor in maščevanje. Pravičnost zmaga prej ali slej; gorje mu, kdor zatira, bridko se maščuje nad njim. Zakaj je morala Evropa napraviti tako strašno šolo, da je prišla do tega spoznanja? Zato, ker so bili mogočnjaki pozabili besede globokoumnega sv. Avguština: Pravičnost je podlaga držav — pravičnost do posameznikov, pravičnost do narodov.

Kdo bo zastopal naš narod pri mirovnih razgovorih?

Gospod Wilson do danes še ni odgovoril na avstrijsko mirovno ponudbo, temveč le na nemško. To njegovo ravnanje je vzbudilo v Avstriji največjo pozornost. Časopisi najrazličnejše razlagajo to Wilsonovo, recimo, preziranje, Najbolj verjetna se nam zdi razlaga, da se hoče Wilson razgovarjati naravnost z avstrijskimi narodi. To pa danes vsakdo ve, da avstrijska

vlada danes nikakor več ne more nastopati v imenu avstrijskih nemških narodov. Da Wilson res hoče govoriti naravnost z narodi, je dokaz ravno njegov odgovor na nemško mirovno ponudbo. V tem odgovoru ameriški predsednik izrecno vprašuje, če govori nemška vlada v imenu nemškega naroda.

Pa ne samo iz Wilsonove molčečnosti napram avstrijski mirovni noti moremo sklepati, da bodo morali posamezni avstrijski narodi poslati svoje zastopnike k mirovnim razgovorom, temveč ves notranji in zunanji politični položaj zahteva, da vsak narod naravnost pove svoje želje in zahteve pri zeleni mizi v Bruslju, kjer se bo menda sklepala mir.

Vprašanje je sedaj, kdo bo zastopal jugoslovanski narod na mirovnih razgovorih, kdo bo mogel govoriti v Bruslju v imenu troedinega naroda Slovencev, Hrvatov in Srbov. Hvala Bogu, da je v tem oziru že vse najbolje preskrbljeno. Kako?

V Zagrebu so se vršila posvetovanja vseh večjih jugoslovanskih strank; razgovorov se je udeležila tudi koalicija, ki je največja in najvplivnejša stranka na Hrvaškem. In v teh razgovorih se je sklenilo, da se ustanovi za vse Jugoslovane skupen Narodni svet, takozvano

Narodno veče.

Kakor imamo samo za Slovence v Ljubljani Narodni svet, ki se bori za čim večjo narodno, politično in gospodarsko osvoboditev vseh Slovencev, tako imamo v Zagrebu vsi avstro-ogrski Jugoslovani Narodno veče, v katerem so sorazmerno zastopani Slovenci, Hrvati in Srbi.

To Narodno viječe ima v prvi vrsti namen, da bodo vsi Jugoslovani v narodni in gospodarski politiki na zunaj in na znotraj nastopali po enotnem načrtu. Narodno veče je naše najvišje narodno zastopstvo in edino Narodno veče je upravičeno v imenu celega jugoslovanskega naroda podajati izjave.

S tem pa je tudi dan odgovor, kdo bo zastopal naš jugoslovanski narod pri mirovnih razgovorih. Našega narodnega zastopnika v Bruselj ne bo pošiljala niti avstrijska, niti ogrska vlada, pa tudi avstrijski zunanji minister ne, temveč edino le Narodno veče, seveda v popolnem sporazumu z vsemi narodnostmi, ki so zastopani v N. V. Slovenci pa se lahko zanesejo, da bodo naši zastopniki v N. V. tudi v tem oziru znali varovati naše koristi.

Naše naloge na združnem polju.

Mnogo smo slišali med vojno o preobilici kmetijskega denarja. Posebno nasprotniki in zavidljivci kmetijskega stanu niso mogli dovolj prepraviti o tem, koliko denarja se je nabralo na kmetih, kako so izgubili kmetijski dolgov, kako ječe kmetijske posojilnice pod težo vlog.

Razsodni gospodarji in prijatelji kmetijskega ljudstva so takoj opozarjali, da se mora ta razmnožitev papirnatega denarja na kmetih

pravilno presoditi

in da se iz nje ne sme sklepati na resnič-

no blagostanje kmetijskega stanu. Obilica denarja je bila samo v denar izmenjeni kmetijski gospodarski inventar. Kmet je odprodajal živino iz hleva, žito iz kasha, les iz gozdov, na novo pa ni nabavljal in popravil ničesar. Popravo orodja in stavb je moral zanemariti, ker je manjkalo delavcev. Tudi pri obleki je bolj štedil, kakor je bilo potrebno in pametno. — Med vojno pridobljeno bogastvo in blagostanje kmetijskega stanu, ki moti spanje zavidljivcem, izgleda v resnici tako le: polne denarnice papirja, polprazni hlevi in žitnice, izsekani gozdovi, zanemarjene stavbe in orodje, izsesane njive in travniki ter obnošene obleke.

To pa more trajati le nekaj časa. In res je deloma že prišel obrat. Pri nekaterih kmetijskih posojilnicah že tožijo, da ni več novih vlog, da ljudje le dvigajo svoj denar za različne nakupe. Prišlo bo pa še vse huje. Vse, kar smo sproti premalo nakupili v zanašanju, da bo po vojni cenejše, se bo maščevalo. Cene industrijskemu blagu se dvigajo, da je groza, in vsak kmetijski gospodar dobro ve, kako je navezan na industrijsko blago.

Vsi znaki kažejo in vsi narodnogospodarski strokovnjaki obojajo, da pridejo za kmete kmalu jako slabi časi, ko bo spet trda za vsak krajcar, ko bo kmet spet s težavo iskal kredita. Takrat bomo zopet videli, kaj so nam

naše rajlajzavolke,

naše kmetijske posojilnice in hranilnice, in jih bomo znali prav ceniti.

Naše kreditne zadruge so naše domače gospodarske apoteke. Kakor je pa ne spamecno misliti na apoteko šele, kadar je človek že bolan, tako moramo na posojilnice misliti tudi v dobi gospodarskega zdravja. V preteklem času smo žal mnogo premalo večasih mislili nanje. Tako se je zgodilo, da so nam jih prenašali skrivaj kot mačka mlade iz naše preizkušene Zdržne zveze k Šustersičevi ter Lampetovi Zdržni centrali, ne da bi večina članov vedela za to.

Dr. Šustersičev in dr. Lampetov škodljivi politični nastop nas je šele prav poučil, kako prav je imel dr. Krek, ki je tako rad rekel: Proklet bedi, ki zaupa v človeka, pa če bi bil tudi dr. Janez Krek. V naši stari politični organizaciji je bilo tako, da je imel načelnik preveč zaupanja. Kako je to nevarno, se je pokazalo šele, ko ga je zlorabil. Zato smo potem šli takoj na delo in smo naredili popolnoma demokratičen strankin pravilnik, po katerem je vsaka taka zloraba nemogoča. To načelo moramo izvesti tudi v združništvu. Prokleta zadruga, ki sloni samo na enem človeku, in če bi bil še boljši! Kakor smo popravili strankin pravilnik, tako moramo izpremeniti svoje postopanje po zadrugah. Vsak odbornik naj pridno hodi k sejам, vsak član na občne zборе! Vsak naj skrbi, da se brez vednosti in volje večine ne bo nič ukrepalo. V vseh zadevah zahtevajmo točnih pojasnil, pa bo nemogoče, da bi pri Zdržni centrali ostalo skoraj toliko slovenskih zadrug, kot ima Šustersičeva skupina pristašev.

Kdor pa si član pri kaki zadrugi, ki je še vedno večlanjena pri dr. Lampetovi centrali, vedi, da je tudi tvoja naloga, da pomagaš osredotočiti vse slovensko združništvo okrog ene same matice, da vse slovensko združništvo postane zopet enotno kakor ena sama zlita fronta, ki bo lahko kos ogromnemu gospodarskemu delu, ki nas čaka.

Politični obzornik.

Prazna slama.

Avstrijska zbornica jemlje slovo od življenja. Njena bolezen je ostarelost. Nima v sebi nobene moči, nobene nove misli se ne porode več iz nje in le s silo so jo zadnja leta še obdržali pri življenju. Sedaj je pa tudi zanjo bila zadnja ura. In kakor se spodobi pri umirajočem, da prihajajo prijatelji in sovražniki, da vzemo slovo, tako je zdaj pri avstrijski zbornici. Poslanci prihajajo in govore le še, da izroče svoj zadnji pozdrav. Čehi pa sploh ne pridejo več blizu, temveč so zaradi lepšega poslali poslanca Maštalko v zbornico, da je navzoč pri zadnjih trenutkih.

8. oktobra je govoril ministrski predsednik Hussarek. Hotel je natveziti prazni zbornici publico, da nemška in avstrijska vlada nista zato pristali na Wilsonove točke, ker jima je na bojišču sreča tako žalostno obrnila hrbet, temveč da sta zmerom tako mislili in da je to le zadnji člen v verigi njihovih mirovnih prizadevanj. No, no, gospod baron, saj se poznamo!

Govoril je tudi jugoslovanski poslanec Rybar, ki je povedal vladi, da »je bilo pri nas vse prevara in laž«, zato je pa moralo priti do takega konca. Kar se je uganjalo tekom vojske po jugoslovanskih pokrajinah, posebno po Bosni in Hercegovini, to je več kot vnebovpijoče. In ker avstrijska vlada ni imela volje krivice popraviti, jih mora popraviti usoda.

Drugi dan je prišel v zbornico češki poslanec Zahradnik povedat svojo željo, da bi bil to njegov zadnji govor v zbornici. Šale je skušal zbijati domobranski minister Čap, napolnjen nemškega duha, kot strgan škorenj vode. Ker so razni poslanci napadali vojno vodstvo in razne čudne vojaške slučaje, je minister Čap venomer samo odklanjal take žalitve, tako da bo kmalu dobil ime odklonitveni minister, če bo še dolgo časa po zbornici uganjal svoje burke.

10. oktobra sta govorila v imenu Jugoslovancev še poslanca Dulibić in dr. Benkovič. Oba sta poudarjala, da je sedaj prišel obračun z avstrijsko vlado in je ura osvoboditve Jugoslovancev bila.

Pred cesarjem.

Cesar je povabil vse voditelje avstrijskih strank — bilo jih je 25 — k sebi v avdienco. Hotel je naravnost od njih samih zvedeti, kaj se jim zdi sedaj umestno ukreniti glede avstro-ogrškega vprašanja. Slovanski poslanci so nastopili enotno kot en mož. Čehi zahtevajo svojo češko-slovaško državo, zato naj se ustanovi narodno zastopstvo, češki polki naj pridejo na Češko. Poljaki so cesarju povedali, da jim ni niti za nemško niti za avstrijsko rešitev poljskega vprašanja, temveč da hočejo Veliko

Poljsko, v kateri naj bo stara ruska Poljska, sedanja avstrijska Poljska (Galicija) in nemška Poljska (Vzhodna Prusija). Toliko časa pa, dokler se to ne zgodi, hočejo Poljaki podpirati avstrijsko vlado, kolikor to ne bo nasprotno poljskim koristim. Jugoslovanski odposlanec dr. Korošec je povedal vladarju, da stojijo Jugoslovani na stališču, kakor je bilo to sklenjeno na ljubljanskem sestanku.

Nemci so nameravali sestaviti narodnostno ministrstvo, sestavljeno iz vseh strank, ki naj bi uredilo novo Avstrijo. Toda ker niti Jugoslovani niti Čehi nečejo ničesar slišati o tem, so te načrte opustili in rekli, da je najbolje, če Hussarek še ostane.

Svetovna vojska.

Medtem ko se z vseh strani napoveduje, da se bo kmalu sklenil mir, in ko je že sklenila premirje Bolgarija ter z vso gotovostjo tudi trde, da je Turčija sklenila poseben mir, divja še vojni hrum v Franciji, v Italiji in na Balkanu.

V Franciji so se Nemci zopet umikali, in so zapustili tudi znani greben Chemin des Dames. Lepo mesto Lille gori. Med Cambraijem in St. Quentinom so Angleži potisnili nemške postojanke nazaj. Angleži so ujeli od 26. septembra do 12. oktobra 17.659, Francozi so ujeli 21.567 Nemcev in jim ugrabili nad 600 topov, 3500 strojníc, 200 meta! nin in silne množine streliva ter drugega vojnega blaga. Nemci se že utrjujejo v zahodni Nemčiji, ki so jo proglasili za vojno ozemlje.

Na italijanskem bojišču so Italijani pritiskali na visoki planoti Sedmerih občin; toda napredovali niso. Drugod ni bilo večjih bojev. Dež in sneg sta provzročila, da so narastle na benečanski ravani reke, vsled česar so strelski jarki spremenjeni v močvirja.

Na Balkanu napredujejo voji entente tako v Albaniji, kakor tudi v Srbiji. Naši nemški voji se umikajo. Avstrijci so se umaknili od Skumbija, sovražnik je zasedel Mitrovico, Niš, Avstrijske in nemške čete se na Balkanu ne bijejo samo z redno vojsko entente, marveč tudi z vstaškimi tolpami, ki nastopajo tudi za našo bojno črto. Francozi poročajo, da so ujeli voji entente, v številu 11, bolgarsko-nemško arnado, ki je bila v soteskah pri Kičevu in Tetovu obkoljena, 90.000 sovražnikov, med njimi 1600 častnikov s 5 generali. Vplenili so nad 2000 topov, več sto strojníc in metal min ter nepregledno vojnega blaga.

Tedenske novice.

Drobne politične vesti.

V »Narodno veče« je sklenila pristopiti tudi socialno demokratska stranka v Sloveniji in na Hrvaškem. V Bosni so socialni demokrati vstop v »Narodno veče« zaenkrat še odklonili.

Zlato za Jugoslovane. Kakor poročajo nizozemski časopisi, so ameriški Jugoslovani nabrali dosedaj 720 milijonov frankov zlata kot narodni dar novoustanovljeni Jugoslaviji.

Fraankovci na Hrvaškem, kateri so se puili za Veliko Hrvaško brez Slovencev, in katere je vedno zelo hvalila dr. Šusteršičeva »Resnica«, so se začeli izpreobračati. Praviijo, da so za Jugoslavijo, v kateri naj ne bodo samo avstrijski Slovenci, temveč celo beneški. Dr. Šusteršič ostaja vedno bolj sam.

»Narodni listi«, češki dnevnik, ki ga je vlada svoječasno uštavila, zopet izidejo brez vladnega dovoljenja.

Organizacija češke države je do najmanjših podrobnosti že pripravljena. Vse odredbe, ki so potrebne za pričetek železniške, brzojavne in denarne službe, so od čeških strokovnjakov predelane ter so pripravljene za vsi tozadevni ukazi.

Veliko Poljsko, ki naj bi obsegala ne samo sedanjo Poljsko, temveč tudi avstrijsko in nemško Poljsko, zahtevajo vsi Poljaki enodušno. Izraza tej zahtevi je dal poljski regentski svet (ki zastopa še ne izvoljenega poljskega kralja) v oklicu, v katerem zahteva vse poljske dežele in ob enem razpušča dosedanj državni svet (državni zbor) ki je bil izvoljen samo iz dosedanje (ruske) Poljske. Na kar Nemčija niti v sanjah ni mislila, da bo morala odstootiti nemško Poljsko, to se bo zdaj zgodilo. Kislo jabolko!

Samoodločbo za nemški narod proglašaja sedaj nemški narodni svet za Avstrijo. Nemci hočejo svojo nemško državo v Avstriji z vsemi Nemci. To povdarjanje posebno zadeva češke Nemce, kateri se hočejo na vsak način ločiti od Čehov. Čehi pa tega ne puste, ker je to gospodarsko in politično neizvedljivo.

Tudi Mažari bodo menda proglasili svojo neodvisno državo. Seveda se bodo Mažari morali spoprijazniti z mislijo, da bodo sami, brez Slovakov, Rusinov, Rumunov, Slovencev in Hrvatov. Državica bo precej majhna, ogrski napuh tudi.

Čudovito se suče kolo časa. Toiiko slavljene bivši bolgarski ministrski predsednik Radoslavov, ki je Bolgarijo pogljal v vojsko z entento, bo menda postavljen pred vojno sodišče.

Na Finskem so izvolili za kralja nemškega princa Friderika Karla. Stvar je nekoliko prenačljena, ker nemški principi od princa Wieda naprej, ki je »vladal« Albanijo, nimajo več sreče.

Domače novice.

Pisarna kmetске zveze za kranjski okraj se nahaja v Kranju v Ljudskem domu nasproti župnišča, prvo nadstropje (glejte napis!). Na razpolago je vsem kmetovalcem kranjskega

okraja. Možeje, poslužujete se je, ker tukaj se dajejo dobri nasveti in brezplačno.

Narodni davek. Požrtvovalni gospod, ki noče biti imenovan, je vpslal Narodnemu svetu kot narodni davek znesek 2000 kron. — Neimenovan je poslal nadalje 30 kron. — Tvrška Ivan Veselič in drug v Ormožu je vpsal kot narodni davek Narodnemu svetu znesek 2000 kron. Posnemajtel Dr. Korošec, predsednik N. S.

Dolenjske novice so zaradi pomanjkanja papirja začasno nehale izhajati. Kakor hitro dojde kaj papirja, začno zopet izhajati.

Ljubljanski cenzor dr. Mihael Skubl, kateri je bil »Domoljubov« urednik za bele lise, je prestavljen menda na Dunaj. Prepričani smo, da je dr. Skubl, kateremu je v zadnjem času notranji minister prevzel urednikovanje za grenil prav bridko, s tem zadovoljen. Mi tudi.

Železniški promet je zopet omejen, nekoliko radi španske bolezni, največ pa radi tega, ker morajo naše čete po dogovoru z Wilsonom izprazniti Italijo in se umakniti na avstrijsko mejo. Za to pa je treba veliko železniškega materiala.

Sneg, ki je padel dne 2. oktobra t. l. je hribovskim kmetom neizmerno škodoval. Ajda je vsa uničena, pa tako bogata bi bila, če bi bilo še par tednov ugodno vreme. V višjih legah, v Rovtu, v Martinovku, Zapevalom in drugod je lomil tudi sadno drevje. Morsikje so imeli zunaj še proso, ki je tudi uničeno. Zrnja nič, slama kakor gnoj.

Vinska tigatev na Dolenjskem je bila letos ena najbolj klavnih, kar jih pomnijo. Grozdje, posebno belo, je več kot napol gnjilo in tudi potrebne sladkobe mu manjka. Vzrok je največ letošnje slabo vreme, pa tudi trtna bolezen, proti kateri ni bilo letos močgče dobiti dovolj obrambnih sredstev. Tako bo letošnje vino po svoji kakovosti daleč, daleč zaostajalo za lanskim.

Španska bolezen se je razpasia po Kranjskem z vso močjo. Po nekaterih krajih je bolnih na stotine ljudi, cele družine leže in tudi smrtne žrtve zahteva. V Ljubljani je umrlo 11. t. m. 11 ljudi radi boleznii; zelo divja, kakot nam poročajo, v St. Vidu nad Ljubljano in na Vrhniki, pa tudi iz drugih krajev se čujejo tožbe. Ljubljanske šole so se nanaj zaprte in sicer do 3. novembra. Nič manj ne divja španska bolezen po drugih avstrijskih krajih. Posebno hudo je po mestih kakor v Prahi, na Dunaju, v Gradcu, v Budimpešti. Časopisi poročajo, da se je posrečilo nekemu zdravniku v Budimpešti odkriti bacil španske bolezni, kateri se prenaša od človeka do človeka. Iznašel je tudi zdravilo, katero se vbrizga potom cepljenja v bolnika. Menda je dosegel s tem velike uspehe. Če to ni kaka židovska špekulacija. Neki prijatelj »Slovenca« pa je poslal uredništvu imenovanega lista to-le zdravilo: 1. Čaj od kamelice, kolikor močgče vroč, večkrat čez dan, eno malo škodolico še zvečer v postelji. 2. Zvečer naloži kamelice, kolikor močgče vroče in zavite v ruto, čez pas, da se prehlajeni deli droba segrejejo. 3. Čez dan na vsakih 10 do 15 minut mrzle obkladke čez pas, pazi obenem, da je bolnik dobro odet. Zenske ob gotovih dnevih naj dobe mlačne, ker bi jim mrzli obkladki škodovali; če so zdrave, dobe isto tako mrzle obkladke. 4. Umij bolnika na vsaki dve uri z mrzlo vodo po gorenjem životu. Za ženske glej štev. 3. 5. Bolnika ne sili z jedmi! — Na ta način smo pri nas vse bolnike kaj hitro postavili na nogel. Po moji sodbi je vnet želodec, od vnetja huda vročica, ki sili v glavo, in bolnik bljuje več ali manj. Obkladkov ne devaj na čelo, ampak vedno čez pas. Pri neki deklici je vročina popustila že čez dve uri na veliko veselje staršev, ki so že mislili, da je izgubljena. Neki fant je imel grozno vročino, gotovo čez 40 do 42 stopinj, zdaj že dela in je ves vesel, ker je že bil pričakoval smrti. Našel bi še več slučajev. Sredstvo je preizkušeno, torej — stori tudi ti tako!

Umrli duhovniki. V torek, dne 8. t. m. je umrl v Cemšeniku duh. svetnik in župnik Jos Zelnik v 63. letu starosti. — V zavodu sv. Stanislava v St. Vidu nad Ljubljano je preminul 11. t. m. profesor Franc Rebol, star 42 let. Podlegel je pljučnici, ki je sledila španski bolezni. — Isti dan in za isto boleznijo je istotam umrl prefekt Janez Pačkar, star 39 let.

Oba gospoda sta bila skupno pokopana v ponedeljek dopoldne. — V Novem mestu je umrl 28 letni frančiškan p. Solan Cimerman. Za špansko boleznijo je prezgodaj vstal in je na to sledilo otrpnenje srca. — V ljubljanskem frančiškanskem samostanu je umrl veliki slovenski učenjak p. Stanislav Škrabec, star 75 let. Njegova učenost je bila svetovno znana. Bil je dolgoleten urednik »Cvetja«. Na platnicah tega lista je priobčeval razprave o slovenskem jeziku, ki so vzbujale pozornost vseh evropskih učenjakov.

Umril je dne 11. t. m. v Podutiku soproga spoštovanega g. Alberta Vodnika. Dan popreje je ugrabila smrt ravno tej rodbini hčerko Jožeto v dobi 21 let. Naše iskreno sožalje!

Nesreča na vlaku. Na Bledu je hotel topničar Karel Mollay skočiti na vlak, ko se je le-ta že pomikal. Spodrsnilo mu je in z desno nogo je prišel pod kolesa, ki so mu jo v gležnju odtrgala.

Železniška nesreča se je zgodila 11. t. m. ponoči med postajama Divača in Sežana. Trčil je vlak z dopustniki in tovorni vlak. Deset vojakov dopustnikov je bilo ubitih, trideset težko ranjenih.

Osem vreč moke in žita je odnesel neznan tat iz Permetovega Divača na Grosuplje. Sest vreč so našli drugi dan v bližnjem štednju.

Srčne pozdrave iz nepregledne daljave pošiljamo vsem dolenskim dekletom in fantom, kateri so še doma, sledeči fantje: Topničar Anton Gognavec. top. Fran Fabjan. Mirna peč; top. Gorišek Ivan, St. Jenei; top. Josip Senta, Zidan most; top. Ivan Stopar, Uršna sela.

Naj se oglasi! V petek, dne 4. oktobra t. l. sem bil na kolodvoru v Bubnarcih pri Metliki. Peljal sem se iz Karlovca v Rudolfovo, imel sem poleg sebe v vlaku zavitek ogrskih žvepienk in pod klopio v hrvaškem cekarju nekoliko svežega špeha, štruco kruha in kos vrvi. Izročil sem te stvari nekemu meni popolnoma neznanemu možu, da bi jih nadzoroval med tem časom, ko sem šel po vozni listek. V tem pa je odpeljal vlak moje stvari in jaz sem ostal tam. Prosim dotičnega moža, naj blagovoli moje stvari izročiti, ako jih je vzel s seboj, oziroma naj blagovoli naznaniti svoj nastanek naslov, da lahko sam pridem po svoje stvari. Franc Hočevar, Žuzemberk štev. 38.

Kdo ve, kje se nahaja Ivan Skvarča iz Hotedršice? Služil je pri 27. domobranskem pp. 4. stot. Nazadnje je bil na ruskem bojišču začetkom julija 1916. Pripovedujejo, da je bil zelo ranjen in da so ga pobrali Rusi. Spročila prosim in rade volje povrne stroške družina Skvarča v Hotedršici štev. 32 pri Logatcu.

Razne vesti.

Tiskarno za bankovce in izkaznice za živila so razkriji v Trstu. V stanovanju bivšega kočijaža Berneta so našli litografske plošče, stroj za rezanje papirja in druge take potrebščine za izdelovanje bankovcev in izkaznic za živila. Bankovci po 2 kroni so izborno ponarejeni.

Celovška bogoslovnica je letos prazna. V poslopiu so nastanili dekliško meščansko šolo in javno vojno kuhinjo za državne službenice.

Edini Borojevičev sin je utonil v Dravi! Ko je šel čez pokvarjen most, se mu je vdrla, padel je v vodo in utonil.

Kako razzaja španska bolezen v Pragi, nam kaže slučaj, da je v eni noči 12 oseb umrlo za pljučnico v zvezi s špansko boleznijo, na neki češki kliniki pa so zboleli vsi zdravniki na španski bolezni.

Šole na Dunaju zaprte. Vse šole na Dunaju in okolici ostanejo radi španske bolezni zaprte do 20. oktobra. Tudi v Pragi bodo zaprte do 20. oktobra vse srednje šole in šole v predmestjih.

Dopisi.

Iz Smledarja. Naše izobraževalno društvo živahno deluje, kot je moč videti v sedanjih razmerah. V nedeljo, 6. oktobra je privedlo v proslavo škofovega jubileja iz hvaležnosti in spoštovanja do ljubljene nadpastir-

ja prelepo igro »Ob vojski«. — Meseca avgusta je društvo izgubilo enega svojih najboljših članov. V Mariboru v bolnišnici je umrl Luka Čebašek iz Moš, vzor fanta, pa tudi vzor vojaka. Z njegovo izgubo je bridko zadeta ne le domača hiša, ki je dala v vojsko vse štiri sinove, ampak vsa fara. On je bil vedno v prvih vrstah, neustrašeno je stal na branik katoliškega prepričanja; bil je načelnik »Orla« vedno delaven odbojnik izobraževalnega društva in ustanovnik Kmetijskega društva, ki je s svojimi stroji v tem pomankanju moči pravi blagoslov za vso okolico. V ruskem ujetništvu je bil do letošnjega maja. Vrnivši se iz ujetništva je moral zopet k vojakom, kjer ga je huda pljučnica umorila. Njegovo truplo so prepeljali domov. Društvo je v svoji seji iz hvaležnosti sklenilo, da da opravi zanj sv. mašo in da pristopijo društveni člani k sv. obhajilu. Bodi ti lahka zemlja domača, katero si toliko ljubil in toliko zanjo trpel!

Rateče pri Beči peči na Gorenjskem. Dne 6. oktobra: Iz naše občine, ki šteje okrog 800 prebivalcev, je padlo dosedaj 15 vojakov. Bili so dobri fantje in imamo vzroka dovolj, po njih žalovati. Tudi v oziru prehrane se nam godi slabo. V tukajšnjem mrzlem podnebju se pridelava na polju prav malo in večina družin nima nič kruha. Zadaja stvar, ki jo še imamo, je nekoliko domačega platna. Gospodinje so ga skrbno zapirale v skrinje, toda sedaj morajo tudi to zadnjo stvar zamenjati za živež. Kljub vsem nadlogam se v gostilni K. pije in pleše do zgodnjih jutranjih ur. Ker si ne moremo pomagati drugače, vljudno prosimo slavno c. kr. okrajno glavarstvo v Radovljici, naj napravi red v dotični gostilni.

Iz Mekinj. Smrt je zahtevala tekoma osmih dni v naši mali župniji kar troje mladostnih žrtev. Dne 29. septembra smo ob obilni udeležbi pokopali 27letnega trgovskega pomočnika Alojzija Hočevar. Bil je v zdravih letih močan kot hrast. Kot črnovojnik je prišel na Rusko v vojno ujetništvo, kjer je dobil kal smrti. Vrnil se je bolan na svoj dom. Toda čez par mesecev ga je pokosila smrt po hudem trpljenju. Bil je pokojini Lojze član občepoštovane rodbine Hočevar, ki je dala tukajšnjemu izobraževalnemu društvu in »Orla« tri vrie fante kot najbolj delavne člane. Vsi so dobri pevci, tamburaši, igralci na gledališkem odru. Sploh je ta rodbina odlična dobrotnica tukajšnjega izobraževalnega društva. Zato ji izrekamo ob tej bridki izgubi iskreno sožalje. — Dne 4. oktobra smo izročili zemlji 12letnega Viktorja Iskra, zgledega dečka iz rodbine Iskra, ki je bila tudi vedno krepka opora našega društva in »Orla«. Vsem je žal za nabudnega dečka, ki je obetal mnogo. Tudi rodbini Iskra naše sočutje! — Na rožnvenško nedeljo popoldne smo spremili k večnemu počitku 23letno Frančiško Berlic iz Mekinj. Blaga, tiha deklica je bila članica Marijine družbe, ki jo je polnoštevilno sremila na zadnji poti. Kako priljubljena je bila pokojna dekle, je svedočila velika udeležba pri pogrebu. Odlikovala se je ranjka Frančiška posebno kot izborna igralka na društvenem odru, katerega dika je bila. Posebno se je odlikovala s svojo glavno vlogo v veliki igri »V znamenju križa«, v kateri je nastopalo okrog 50 oseb. Društvo jo bo težko pogrešalo; spremilo jo je na pokopališče z društveno zastavo. Pri pogrebu Lojzeta Hočevar in Frančiške Berlic sta presretno popevala žalostinke združena moška zbor mekinjski in kamniški pod vodstvom vrlega glasnika g. Josipa Heybala iz Kamnika. — Tako nam kruta smrt grabi cvet naroda tam na bojiščih, pa tudi doma! Z neko otožnostjo gledamo nazaj v dobo, ko so naša izobraževalna društva delovala tako veselo in živahno za preporod našega ljudstva. Vojska, zakaj si zamorila ta pomladni cvet! Toda upamo zopet na boljše čase, ko bomo prostete dihal v naši slovenski domovini. Takrat bodo oživela zopet naša društva in ljudstvu kazala pot k pravi izobrazbi duha in srca — z novimi močmi! Bog čuvaj našo domovino!

S Pečin. Prvi sneg je padel v naših hribih 2. oktobra. Nastopil so zelo mrzli dnevi. ta-

ko je 2. t. m. med dežjem začel naletavati sneg ter je celo po nekaterih krajih pobelil. Seveda hudega ni bilo, vendar za ajdo pa že zelo hudo. Dva dni pozneje pa je bila zelo velika slana, kar je ajdi napravilo hud udarec. Žita se je po naših krajih zelo malo pridelalo, ker je bil zmeraj dež in še toča povrh. Krompirja se je tudi malo pridelalo in še ta gnije, ker se je moker spravil. Sedaj je pa še ajda uničena, to je za našega kmeta hudo vreme. — Dne 25. septembra je zadel puškina krogla 14letnega fanta Ivana Kofol. Naslednjo noč je podlegel rani. Ustrelil ga je po neprevidnosti tovariš in sorodnik njegovih let. Za obe družini velika žalost.

Vojaško pismo.

Piše Stanko Bor.

Prostovoljci.

Tretji dan smo ležali v rojni vrsti v cestnem jarku. Sneg je zmrzoval ponoči, noge so nam ozebale, v temi mislo več vzdržali na mestu, vstajali smo in tekali do desnega in levega soseda, ali tolkli na mesto z nogami ob tla, da bi jih segreli. In niti tega nedolžnega veselja nam niso dovolili na oni strani ceste in široke njive onostran ceste. Ležali so ob robu gozda in neprestano streljali na nas in mnogi, ki so vstali, da si ogrejejo premrzle ude, so omahili za vedno, drugi so močili mrzel sneg s svojo srčno krvjo, ko so se ranjeni vlekli nazaj. Ponedelki si pa sploh ni nihče upal dvigniti glave ali roke v zrak. Dobri strelci so bili tisti ob robu gozda, šale in usmiljenja pa niso poznali. Cesta pred nami in njiva do gozda se mi je zdelo ko velika mrtvašnica. Kar se je na njej živje zganilo, je začutilo v prihodnjem hipu v sebi avinčenko. In vendar so morale vsako noč na tisto njivo, vse do sredine njive poljske straže, da prepričajo, da bi tisti z roba gozda nenaodoma navalili na nas in nas presenetili. Tesno mi je bilo pri srcu, ko sem videl prvi večer, kako se je sedmerica po vseh štirih splazila na cesto, v jarek na oni strani ceste in po njivi proti sredini. In res! Eden se sploh ni nikdar več vrnil, zdrava sta se vrnila dva, dva sta se komaj privlekla, edeu s prestreljenimi prsi, drugi z okrvavelo glavo, po ostala dva so morali sanitejci. In drugi večer ni bilo bolje, še huje. Dva sta bila mrtva. Za tretji večer je čakala prijetna služba name. Vedel sem, da sem na vrsti in da bom moral s šestorico na poljsko stražo. Že podnevi sem parkrat skušal dvigniti glavo in si malo ogledati njivo, pa mi je vselej zabrnelo tako nizko nad glavo in mimo ušes, da sem moral opustiti namero, da mi je bilo še tesnejše pri srcu in pri misli, kako bo, ko bom moral preko ceste in v sredino njive. Pusta in gluha ko grob se mi je zdelo ta mrtvašnica pred nami in vselej me je pretreslo, ko sem pomislil na njo, ali je pobeignil pogled na njo...

In ko je zvečer poltito izpregovoril vodni poveljnik: »Na poljsko stražo...«, sem stisnil zobe, prijel puško in se ozrl nanj.

»Jaz se javim prostovoljno!« je prekinil nekdo poročnik.

Naglo sem obrnil glavo in pogledal, kdo je izpregovoril. Bil je korporal Pero. Globoko se je zajedel moj pogled v njegov obraz, na vsak način sem hotel razbrati z njega, kaj ga je privedlo do te odločitve. Ni z eno mišico ni trenil, odločno je zrl poročniku v obraz, nisem mogel razbrati in razumeti, zakaj gre prostovoljno. Vē, kako se je izšlo poljski straži včeraj in predvčerajšnjim, vē, da sem jaz na vrsti, da niti nihče ni vprašal, ali se javi kdo prostovoljno — pa se javi prostovoljno.

Nisem ga razumel. Tako napeto sem mislil, kaj ga je privedlo do tega koraka, da sem mu pozabil biti vsaj na tihem hvaležen, ker gre mesto mene.

»Pravi!« je rekel poročnik in ga je pozorno pogledal. Prav gotovo se je i njemu čudno zdelo in ni mogel razumeti, zakaj se je pravzaprav javil prostovoljno. »Poveljnik torej še šest mož!«

»Jaz!... Jaz!... Jaz!... Jaz!...« so se čuli od različnih strani glasovi. Javilo se jih je kakih petnajst, Pero je moral izbrati šestorico. In tisti, ki jih ni določil, so bili nevoljni nanj. Širil sem oči in se vedno bolj čudil. In bolj

napeto ko sem premišljeval. tem manj sem jih razumel. Le zakaj, zakaj, kako, kaj mislijo s tem, zdaj si ne upa nobeden dvigniti prsta v zrak, pa bodo pozneje lezli preko ceste in v sredino niive, in vse prostovoljno? ...

In ko se je dobobra zmrčilo, so splezali iz cestnega jarka in se po vseh štirih preplazili preko ceste.

»Ti si se tudi prostovoljno javil!« sem rekel desnemu sosedu.

»Sem!« je odgovoril malomarno.

»Pa kako to?«

»Kar tako!«

»Ali vzrok vendar moraš imeti! Kar tako brez vzroka se vendar ne boš tako izpostavjal. Vidiš, ravno sedaj si zakril glavo. Tam zunaj te bi skoraj gotovo kaj doletelo.«

»Iz istega vzroka ko drugi sem se javil!« je rekel.

»In ta vzrok je?«

Pogledal me je dvomljivo. »Kaj res ne veste?«

»Misliš, da bi izpraševal, da vem?«

»Torej res ne veste!«

»Izblebni že vendar! Ali bi se vam čutil, da vem in vas razumen?«

»Torej se ne veste, da je polje pred nami posejano s koruzo?«

»No?«

»No, kmet ni imel kedaj pobrati koruzel. Pod snegom leži. Take storže ima.« Pokazal je na roki do kolenca.

»In?«

»In, kaj ne! Zato smo se javili prostovoljno!«

Debelejše ko prej sem ga gledal, manj sem jih razumel ko prej.

»Zaradi zmrznjenih koruznih storžev v tako nevarnost...?« sem rekel počasi in nisem obrnil pogleda z njega.

»Ce pa ni drugčga!« se je otrsel.

»Pa kaj vam koristijo zamrznjeni storži?«

»Saj je poljska straža potem čez dan zadaj in pri ognju.«

»Pa ali se izplača! Le pomisli, ali se izplača?«

Močlal je.

Mislil sem na te prostovoljce, mislil na vse strani, mislil na vse načine, skušal priti do kakega zaključka, pa nisem mogel priti. Ravno sem si najbolj belil glavo, ko je eden v cestnem jarku onostran ceste milo zastokal.

»Ali se izplača?« mi je šinilo po glavi.

Potem se je po treh priplazil preko ceste, komolec desne roke mu je bil prestreljen.

Trpeti je moral silne bolečine, v obraz je bil ves zelen, zobje so mu šklepetali, mislim, da ne od mraza, ampak od bolečin. Ravno k meni se je priplazil, odpiral sem že usta, da ga vprašam, ali se mu je izplačalo, da se je prostovoljno javil, pa sem potlačil vprašanje. Preveč bolečin je sevalo iz njegovih oči in obraza.

In ko sem videl, kako naglo je šinil moj sosed, s katerim sem prej govoril, preko ceste, da nadomesti tega ranjenega, ko sem natančneje pogledal v tega žepe in krušnik in tornistro in videl, da ima vse nabasano s koruznimi storži, sem zmajal z glavo.

Ne, teh prostovoljcev nisem mogel razumeti.

Gospodarski del.

Letina 1917.

Pred kratkim je izdalo kmetijsko ministrstvo štatistiko o lanski letini. To poročilo je glede Tirolske nepopolno, o Goriški in Gradiški in o 70 sodnih okrajih izhodne Galicije pa sploh molči. Ne samo lanska suša je uničila naše poljske sadeže, ampak še bolj vojna furija; to nam jasno kažejo štatistični podatki, dasi smrtnobledi obrazi gladnih stotisočev in kruleči želodci s svojo praznoto odklanjajo taka dokazila kot nepotrebna.

Kako silno se je zmanjšala že obdelana ploskev v najvažnejših deželah naše Avstrije! Na Češkem za celih 155.000 hek-

tarov, to je za več nego ima na primer vsa Tirolska ali Koroška obdelane zemlje. V Šleziji je vsled vojske neobdelanega sveta nad 25.000 ha, na Gorenjem Avstrijskem skoro 39.000 ha, na Štajerskem nad 24.000 hektarov; vse vsled vojske neobdelane zemlje je (brez ožira na Galicijo in Goriško) skoro 220.000 hektarov. Kaj da to pomeni, umeš takoj, ako si zračunaš, koliko pšenice ali rži bi zrastle na tej ploskvi, če računaš na 1 ha tudi le majhen dohodek, namreč 800 kg; račun ti pokaže 1 milijon 700 tisoč kvintalov (1 q = 100 kil)! Tudi pridelek na istem kosu zemlje, recimo na 1 hektaru (1 oral ali job = 0,56 hektara), kar je nekaj nad 2 orala, se je močno znižal. Ako primerjamo lanski pridelek na 1 hektaru s povprečnim pridelkom zadnjih 10 let na 1 hektaru, dobimo sledeče številke v kvintalih:

	Pšenica	rž	ječmen	ovs	koruza
na Kranjskem:					
l. 1917	6'8	5'9	5'7	4'9	6'9
preje	8'9	7'4	8'-	9'8	12'4
na Štajerskem:					
l. 1917	8'4	7'2	5'8	5'9	13'7
preje	11'3	9'8	10'2	11'-	15'6
v Dalmaciji:					
l. 1917	4'4	3'2	2'2	2'5	2'8
preje	7'8	6'3	5'8	3'8	9'1
na Češkem:					
l. 1917	8'-	7'1	6'7	4'7	—
preje	17'6	15'6	18'7	15'2	—

Zapadna Galicija z 48 sodnimi okraji vzdolž Galicije je pridelala lani 1,700.000 kvintalov pšenice proti 5 milijonom q v letu 1913., rži 2,900.000 q proti 7,200.000 q, ječmena 1,100.000 q proti 3,700.000 q, ovs 2,300.000 q proti 7 milijonom; kamor se ozreš, povsod ista slika strahotnega propada!

Seveda poreko gotovi ljudje: Suša, suša! A priznati moramo tudi to: Pri nas smo samo rekvirirali, razdeljevali in zopet rekvirirali, za zvišanje produkcije se ni zmenil nihče.

Naš položaj je bil toliko bolj žalosten, ker je bil tudi pridelek krme in drugih sadežev skrajno nezadovoljiv. V sudetskih (Češko, Moravsko in Šlezija) in planinskih ali alpskih deželah (Gornja in Nižja Avstrija, Solnograd, Koroško in Štajersko) so namreč pridelali:

Leta:	1917	1916	prejšnjih 10 let povprečno
1000 quintalov:			
stročnic (fizola, graha, boba)	147	552	1'086
krompirja	34'410	35'507	61'331
sena in olave	27'803	49'729	51'836
krmske pese	10'438	18'167	23'452

Poglej si našo poljedelsko štatistiko od katerekoli strani hočeš, grozotnega nazadovanja naše produkcije niso mogli preprečiti vsi nadčloveški napori kmečkega ljudstva.

Zelo poučen je tudi nauk, ki nam ga daje v tem poglavju »praha«. Pred vojsko smo jo marsikje že komaj poznali, in lani? Na Nižje Avstrijskem so imeli 184.000 ha, na Štajerskem čez 4000 ha, v Dalmaciji 55.000, na Češkem 79.000 ha, na Moravskem 35.000 ha prahe.

Dansko kraljestvo, njegova zemlja in nje izrada.

Danska kraljevina je najmanjša med skandinavskimi državami ter obsega glavno deželo, to je pravo kraljevino Dansko in stranske dežele. Kraljevina obsega polotok Jütlandijo, otočje med Jütlandijo in Sonen ter otok Bornholm, skupaj 38.969 km². Stranske dežele pa so: otoki Farøer s 1399 km², Izlandija z 104.785 km² in Gronsko z 88.100 km². Površina Danskega, ki spada k severonemški nižavi, je precej enolična, valovita, z majhnimi višavami. Zeleni gozd, ki ga je bilo svoje dni toliko, je povečini zgnil.

L. 1911. je imelo dansko kraljestvo 2 milijona 757.076 prebivalcev, torej 70 na 1 km²; od tega števila odpade na samo glavno mesto Kopenhagen ena petina.

Danes se peča ponajveč s kmetijstvom. Danski kmet je zelo izobražen in se ima za to v veliki meri zahvaliti tudi številnim enotnim ljudskim visokim šolam.

Pšenični pridelek je na Danskem med vsemi deželami razmeroma, to je na 1 hektaru, največji, kajti povprečni pridelek pšenice je bil tam v l. 1909—1913 celih 31'9 kvintalov na 1 ha; v Belgiji 25'3; na Holandskem 23'8; na Nemškem 21'4; pri nas v Avstriji kakih 13 kvintalov. V rženem pridelku stoji Danec na šestem mestu (17'1 kvint. na 1 ha); v ječmenu na tretjem mestu (22'9 kvint. na 1 ha); v ovsu na petem mestu (18'8 kvint. na 1 ha); v krompirju na četrtem mestu (14'6 kvint. na 1 ha). Tudi pridelek sladkorja je precej velik.

Za izvoz so pa na Danskem mnogo važnejši proizvodi živinoreje, nego pridelki zemlje; zelo namreč cvete govedoreja, prašičjereja, perotinarstvo, ovčereja in ovčereja. Izvažajo posebno: presno maslo in meso, živino, jajca, kože in ribe. Rudarstva je malo, velika pa je obrtnost. Po svoji lagi je Danska važna v morskem prometu. Ali ti ne pride ob spominu na Dansko nehote na misel upravičenosti in potreba južnoevropske Danske, ki se zove — Jugoslavija?

Krompir.

Kako so se branili naši dedje po celi Evropi tega Amerikanca! Treba je bilo šele laktote l. 1745. in draganje l. 1771., da jih je omežil in so jeli saditi podzemljice, ki jih je imenoval neki angleški rastlinoslovec »koristno svinjsko pičo«. In ko bi ga danes ne imeli, ljubega krompirčka, kako vse drugače bi se gospodarila bleda smrt s svojim gladnim mečem nad nami in našimi zavezniki! Seveda pa divji krompir, ki raste po mejah v deželi Paraguay, ni niti od daleč tako slasten, kot njegov požlahtnjeni potomec, ki so mu podelili njegovo plemstvo: skrbno obdelovanje zemlje, gnoj, izbiranje dobrih vrst, z eno besedo: »poljedelska tehnika«.

Dasi že pri nas v Avstriji pridelamo mnogo krompirja, nas pa vendar v tem oziru močno prekaša Nemčija, ki ima celih 12 odstotkov vsega polja posajenega s krompirjem, dočim pridejo na vse druge okopavine samo 4 odstotki. In kako so ti vragi napredovali v pridelovanju krompirja zadnje četrstotletje! So pač jasno gledali v bodočnost in vedeli, da bo zanje poleg topov in strupenih »pruskih plinov« (ali modre kisline), poleg podmornikov in zrakoplovov tudi krompir važno orožje v vojski, ki naj jim prinese prvo besedo na svetu in nadvlado v Evropi. Pred 25 leti so pridelali na 1 hektar po 83 stotov (100 kg) krompirja, danes ga pridelajo 1½-krat toliko, namreč 137 stotov. L. 1887. je znašal pridelek krompirja na Nemškem 250 milijonov stotov, l. 1912. pa celih 502.000.000 stotov.

Cemu pa pridelujemo krompir? — Krompir ni samo najvažnejša človeška in živalska hrana; iz njega delamo v posebnih tovarnah tudi škrob (štirko) in trdimu z njim perilo, škrob rabimo tudi pri končni pripravi ali aperturi blaga. Z njegovo pomočjo obtežujemo tkanine in jih barvamo. Tudi v cene vrste mila so pomislili pred vojsko mnogo škroba kot »polnilo«. Vmesni produkt med škrobom in sladkorjem se imenuje dekstrin; ta služi kot lepilo namesto gumija. V velikih tovarnah izdelujejo iz škroba tudi škrobni sladkor ali škrobov sirup, ki je zelo podoben medu; neka snov, ki se nahaja v ječmenovem sladku in se imenuje diastaza, izpremeni škrob tudi v sladkor in ta pokini nato v spirit, kar izvršujejo v veliki meri v krompirjevih žganjarnah.

Zadnja leta pred vojsko so pridelali v Nemčiji povprečno po 450 milijonov stotov krompirja na leto. Od teh 450 milijonov stotov so porabili:

za hrano	130.000.000 q
za živalsko krmo	163.000.000 q
razne obrti so porabile	46.000.000 q
za seme je bilo treba	65.000.000 q
v izgubo pa je šlo celih	46.000.000 q

Velikanska izguba, ki jo opažamo pri krompirju tekem zime, je samo naravna posledica njegovega življenja. Krompir, ki ga hraniš v kleti, namreč »živi in diha«, kakor živiš in sopeš ti sam. Pri tem se izpreminja del njegovega škroba v sladkor in ta nadalje zgori v ogljenčeno kislino. O tem ti vidno in občutno pričata tehtnica in toplomer, le poprašaj ju! Pa tudi okus ve povedati o tej prikazni; krompir je časih tako osladen, gospodinja pravi, da je zamrznil, mi pa vemo, da je v njem nakopičenega samo več sladkorja, nego ga je nego porabiti pri dihanju. Ker tudi gniloba in nerazum človeški (pomislimo le na velikansko število vagonov krompirja, ki nam jih je že pokopala vojaška uprava!) pokonča mnogo krompirja, zato so pravilna skladišča za krompir največjega pomena. Ako je shramba svetla, hladna in suha, zgubi krompir v 6 mesecih okoli 22 odstotkov (malo manj nego četrtino) svoje teže, če ga pa hraniš v topli, svetli in vlažni kleti ga zgubiš v istem času nad 50 odstotkov (nad polovico).

Da se izognejo zlasti v sedanjem tako kritičnem času velikim zgubam krompirja, predelavo ga zlasti na dva načina: 1. ga sušijo in meljejo v moko, 2. ga kisajo na podoben način kot zelje in repo v betonskih jamah. A tako skisan krompir je dober samo za živino.

Za sušenje krompirja je treba še precej komplicirane tovarniške naprave: krompir s stroji umijemo, nato ga kar v oblikah sparimo; zdaj pride med vroče valjarje, ki ga osuše. Mlin ga nato zmelje in sita ločijo moko od otrobov (iz obličev). Prvotno ima krompir 75 odstotkov vode, in omenjeni način posušen obdrži samo še 10 odstotkov, torej manj nego navadna moka. Krompirjeva moka je nekoliko zarumenela, ima prijeten duh in jo rabijo za takozvano nadaljševanje rženega kruha, ki ima primešane 15 odstotkov krompirjeve moke.

Gospodarska obvestila.

»Osnutek slovenskega narodnega gospodarstva«, tako se imenuje nova knjiga, ki jo je spisal dr. Milko Brezigar. Dosedaj smo bili Slovenci gospodarsko popolnoma odvisni od Nemcev in izročeni njim na milost in nemilost. Sedaj se bo treba osvoboditi in ustvariti lastno veliko narodno gospodarstvo. V ta namen je pa treba poznati ves ustroj narodnega gospodarstva in možnosti, po katerih naj bi se razvijalo slovensko narodno gospodarstvo. In vse to nam na zelo poljuden način razlaga navedena knjiga, katero vsem najtopleje priporočamo. Prodaja jo tudi Katoliška bukvarna v Ljubljani in stane 5 K 40 vin.

Avstrijski finančni voz globoko v blatu. V dunajski tiskarni za bankovce je zaposlenih 1000 delavcev, ki delajo, manjše je, nepretrgoma od 8. ure zjutraj do 11. ure ponoči. Število bankovcev je zrastle do sredi tega meseca na 28 milijard, katerim nasproti služi za kritje 254 milijonov kron v zlatu in srebru.

Oprostitev planšarjev za zimski čas in proizvodnih pomočnikov za živino. C. kr. ministrstvo za deželno brambo je glasom odloka z dne 16. sept. 1918, odd. XXIV., št. 390.000, odredilo sporazumno z vojnimi ministrstvom oprostitev planšarjev za zimski čas in potrebnih pomočnikov za živino za leto 1918/19.

Centralna banka za obavitve Primorske se je ustanovila v Ljubljani kot družba z omejeno zavezo. Zavod naj v vsakem oziru pomaga po vojni prizadetim krajem.

Vojni ujetniki in delo na polju. Ruske vojne ujetnike so odvzeli našim kinetom in so jih pridelali sladkornim tovarnam. Radi te odredbe je naše kmetijstvo, posebno naše vinogradništvo ogroženo. Dr. Benkovič je posredoval tozadevno pri poljedelskem ministru, ki mu je obljubil, da bo dal na razpolago nekaj tisoč laških ujetnikov. Na posameznih krajih pa bo pustil še nadalje ruske vojne ujetnike.

Cene padajo. Verizniki in tihotapci so precej v skrbeh radi sedanjega položaja in na njih »borzah« že padajo cene, katere jim je držala vojna doba po koncu. Tkanine in plateno blago se je zopet pokazalo, cena rjuh je padla od 250 na 200 kron, tudi sukanec se je zopet pojavil. Z Dunaja poročajo: riž je padel od 100 na 60 K, milo od 65 oziroma 50 na 35 oziroma 32 K, sveče od 30 na 16 od 18 K kilogram. Pričakuje se padanja cen tudi pri drugim blagu.

Močno padanje cen vina. Cene vina, ki so zadnje mesece tako ogromno narastle, so začele nenadoma padati. Medtem ko je stal 1 hl vina pred kratkim 1200 do 1400 K, je danes cena znatno manjša ter kljub zmanjšanim cenam ni mogoče dobiti v mnogih krajih kupcev. To nenadno padanje cen je v najtesnejši zvezi z dogodki zadnjih dni na bojiščih. Ljudje se bojijo, da se v slučaju sklepa miru znatno poslabša izvoz ter da vrhutega odpade potreba vina za naše čete in za nemško armado. Državni tajnik v ogrskem poljedelskem ministrstvu se je izjavil o padanju cene vina sledeče: Vedno sem smatral, da so cene vina »previsoke; mislim pa, da je sedanje padanje povzročil zunanji politični položaj. Ta je vinotržce prestrašil, da hočejo prodati blago v velikih množinah, kar je vinski ceno potisnilo navzdol.

16 milijard kron branilnih vlog na Ogrskem. Merodajne finančne avtoritete na Ogrskem cerijo sedanje stanje branilnih vlog od 15 do 18 milijard in po detajlnih sestavi se smejo ceniti vloge vseh ogrskih denarnih zavodov na 16 milijard kron.

Klanje in prodaja živine. »Kranjsko deželno mesto za vnovčevanje živine« je dalo nalog svojim zaupnikom po deželi, da vzejo brezobzirno in ne glede na škodo živino tistim, ki jo vtihotapijo iz dežele ali pa jo koljejo doma brez dovoljenja ali pa jo prodajajo brez vednosti zaupnikov »Deželnega mesta«. Isto velja tudi za teleta. Za vsako iz dežele iztihotapljeno žival bosta prodajalcu odvzeti dve drugi govedi, čeprav plemenski, za vsako doma brez dovoljenja zaklano ali pod roko prodano govedo pa eno govedo. Goveda se bodo odvzela potom rekvizicije ter se bodo poslala v Ljubljano. Za zakol sposobne živali se bodo oddale gojstvu, plemenske živali pa se bodo zamenjale za klavno živino. Ta korak je »Deželno mesto za vnovčevanje živine« storilo vsled tega, ker se je prepričalo, kako velike množine živine se iztihotaplja na Hrvaško, Štajersko in Primorsko. Pošteni posestniki in pa posestniki iz sredine dežele morajo potem oddajati mesto drugih živino. Ravno tako se pobijajo na skrivnem goveda in teleta v velikanski množini, oziroma se prodajajo pod roko v veliki množini brez vednosti zaupnikov, ki imajo nalog nadzorovati promet z živino, da se ne gode sleparije, ter imajo skrbeti, da se živinoreja po nepotrebnem ne uničuje. V sili zaklano živino ima vsakdo naznaniti pristojnemu zaupniku, ki določi, ali se sme zakol v sili doma razroditi ali se odda na kontingent kakih občin. Kdor bi z v sili zaklano živino brez vednosti zaupnika razpolagal, se mu bo odvzela za kazen kaka druga žival. Kdor bi živino nalašč poškodoval, da bi jo potem zaklal v sili, se mu bo odvzela ravnatoka druga zdrava žival, kot če bi jo naravnost zaklal doma. Posestniki se torej nujno opozarjajo, da se ravnajo točno po obstoječih pred-

pisih glede prometa z živino, ker se izgovor o nevednosti ne bodo vpoštevali in bo »Deželno mesto za vnovčevanje živine« strogo izvrševalo zgorajšnja določila.

Cene za zelcnjavo. Sme se prodajati 1 kg:

	pa kmetu: na kolesovoru:	na trgu:
Zelje	30 v	36 v
ohrovt	45	55
rdečekorenje	40	50
rum. korenje	45	55
koleraba	20	30
bela repa	20	30
rdeča pesa	30	40
čebula	150	160
česenj	225	235

Orehov letos al. Pomladi so pozabili. V Avstriji je prišlo na trg pred vojsko komaj 50 do 80 vagonov orehov. Iz Ogrskega je prišlo navadno čez 400 vagonov orehov. Teh sedaj v vojski ni, torej je razvidno, da orehov zelo primanjkuje. Iz jedrc češpljevih koščic se da pridelati dobro olje. Urad za prehrano na Dunaju plačuje 1 kg češpljevih koščic po 10 vin.

Žir ali bukvice za olje. Že mnogo let niso imele bukvice toliko sadu, kakor letos. Žir je jako okusen sad, podoben jo po okusu lešniku. Žir ima veliko olja v sebi. Centrala za olje na Dunaju plačuje po 80 vin. kilogram žiru. Kdor odda 100 kilogramov žiru, bo smel zahtevati razen tega še 3 kg olja, ki se mu bude računilo po 15 K kilogram. To olje je dobro za vsako jed.

V Bosni je zelo dobra češpljeva letina. Cenijo letošnji pridelek na 20.000 vagonov. Nameravajo približno 9000 vagonov češpljev posušiti, 1500 vagonov češpljev porabiti za meso ali povidel, 5000 vagonov za žganje. Ostale češplje se bodo sveže porabile. Cena suhih češpljevih koščic je 3 K 20 vin. za kilogram.

Cene za vino so padle. Na Nižje Avstrijskem so zahtevali vinogradniki za mošt 12 do 15 kron za liter. Vinski trgovci ponujajo samo 4 do 5 kron, ker je letošnji pridelek slabši nego lanski in ker je na Ogrskem silno dobra vinska letina.

Loterija je nesla v upravnem letu 1916-17 čistih 9.747.250 K. Od dobitkov je bilo plačati 15 oziroma 20 odstotkov pristojbine. Ta je pa znašala 2.963.922 K.

Razredna loterija je pa istega leta donesla 8.979.995 K. Skupaj s pristojbino je dobila državna uprava 21.691.166 K od ljudi, ki iščejo sreče v loteriji.

Cene za predivo. Letos se bodo za predivo postavile cene od 4 K 80 v do 6 K 80 v za kilogram, kakršno bo pač predivo. Po dogovorih z osrednjima državama mora Ukrajina do 19. junija 1919 oddati 11 milijonov pudov goveje živine (1 pud je 16½ kg), dalje 300.000 ovac, 2 milijona perutnine, 460.000 pudov slanine in sira. Cena za pud znaša 25 do 35 rubljev. Seveda bo dobila od tega večino Nemčija.

Cene konj na Ogrskem so precej nižje kakor pri nas. V Budimpešti so bili lahki konji po 1400 do 2800 kron, težki konji po 2100 do 3600 kron. Seveda v Avstrijo se ogrskih konj ne da z lahkoto prepeljati. Na Dunaju so pa veljali dne 24. septembra lahki konji 2400 do 7000 kron, težki 4000 do 12.000 kron. Cena za klavne konje je bila od 3 K 50 vin. do 7 kron za kilogram.

Detelja strnišnica se mora popasti s konji ali ovcami ali pa pokositi. Goveja živina ne sme iti na strnišnico, sicer je velika nevarnost, da jo napne. Koliko živine je vsled tega že poginilo! Pokošena strnišnica se mora pa mešati s plevami ali s kako drugo podobno krmo, da se jo brez nevarnosti sme polagati živini. Treba je deteljo pravočasno pokositi, da se še pred snegom obraste. Nepokošena ali nepopasena detelja strnišnica slabše prezimi nego popasena.

Odgovori.

M. A. S. Vprašanje: Moj sin je padel leta 1916. Drugi dobivajo za padlimi sinovi po tisoč kron, jaz pa sem dobila samo 100 kron. Ali se lahko kam pritožim? — Odgovor: Morate bolj natanko poizvedeti, zakaj drugi dobivajo po 1000 kron. Znaniti je to zavarovalnica za življenje, ali pa enkratna izredna podpora.

V odpisu z glavarstva imate naznanjeno, zakaj Vi dobivate 100 kron, nam pa tega niste naznanili.

A. Z. Č. P. Vprašanje: Ali prevzitarice dobivajo podporo, ko je vpklican gospodar? **Odgovor:** Prevzitarice morajo donesti od sodnije dokaz, da svojega prevzitarja več ne dobivajo, potem naj prosijo za podporo. V prošnji naj se navede, da prevzitar ne prihaja iz zemljišča samega, marveč iz zemljišča in od dca vpklicanega in, ker vpklicanec dopusta ne dobi, kakor pravite, da bi polje obdelal, gre prevzitaricam podpora.

C. M. Št. G. Vprašanje: Iz posestva imam tako pičle dohodke, da se ne morem preživeti. Ker pa nimam nikogar pri vojaki, vprašam, če morem dobiti kako drugo podporo? **Odgovor:** Ako nimate nikogar pri vojaki, ne morete dobiti državne podpore, katero dobivajo drugi zaradi vpklicanih svojcev. Če ste res zelo siromašni, obrnite se za podporo na občino, na deželni odbor, ali pa na kak dobrodelní zavod.

A. D. Odgovor: Ako je dotična pot res občinska pot, potem mora za popravilo iste občina skrbeti. Če tej nalogi občina ne zadosti, je odprta pritožba na deželni odbor. Ako pa dotična pot ni občinska pot, kar bi vsekakor znalo tako biti, potem morajo za popravilo dotične poti skrbeti upravičenci, to je dotičniki, ki pot rabijo in se morajo dotičniki v to svrhu med seboj zediniti. V slučaju, da ne pride do zglasja, se je obrniti na sodišče, kajti v smislu § 494. o. d. z. morajo upravičenci sorazmerno prispevati v svrhu popravila skupne poti.

M. K. Odgovor: Ako dokažete, da Vas je Vaš v Ameriki odsotni sin pred vojno resnično podpiral, gre tudi Vam podpora. Če nimate receptisov, dokažete lahko, da Vas je sin podpiral, tudi z uradnim potrdilom poštnega urada, katerega zaprosite pri onem poštnem uradu, ki Vam je izplačeval od sina poslani denar.

A. D. Odgovor: Pritožba proti odloku pristojnega glavarstva glede ameriške podpore gre na deželno vlado, vendar dvomimo, da bi pri današnjih razmerah dosegli kak uspeh.

Gr. Br. Odgovor: Ako so Vas in Vaše starše Vaši vpklicani bratje pred vpklicem vzdrževali ali podpirali, potem Vam gre na vsak način državna vzdrževalnina v višini 1 K 60 vin. na dan za vsakega. Prošnjo je vložiti pri pristojnem županstvu. Storit pa to nemudoma.

Fr. Š. Odgovor: Iz Vašega dopisa žal ne moremo povzeti, kam ste pristojni, rešitev stavljenega vprašanja pa je odvisna ravno od te okolnosti. Če ste pristojni v Reko, potem se Vam mora tam državna vzdrževalnina še naprej plačevati, ako je Vaš sin se vrnil iz vojnega službovanja z najmanj 20 odstotnim znižanjem pridobitne zmoglosti; bilo bi se Vam tedaj pritožiti morebiti s posredovanjem prava veščega zastopnika. Če ste pa pristojni v kakšno občino v tostranski državni polovici, potem Vam je priglasiti zahtevek za državno vzdrževalnino nemudoma pri pristojnem okr. glavarstvu v tostranski državni polovici. V prošnji bi bilo navesti seveda, do kedaj se Vam je podpora od magistrata na Reki nakazovala in številko Vaše pole, kakor seveda tudi druge potrebne podatke.

M. K. Z. Odgovor: Vložite novo prošnjo pri okrajnem glavarstvu svojega novega bivališča ter se večkrat oglasite osebno pri okr. glavarstvu, da Vam prošnjo hitreje rešijo.

A. K. Vprašanje: Tri hčere imam v Ameriki, ki so me podpirale pred vojko. Ali lahko dobim po njih podporo? **Odgovor:** Vložite prošnjo pri pristojnem okrajnem glavarstvu za podporo in priložite odrezke od nakaznic iz Amerike poslanega denarja; če pa jih nimate, pa prosite za uradno potrdilo, da so Vam hčere denar resnično pošiljale iz Amerike, pri onem poštnem uradu, ki Vam je denar izplačeval in to potrdilo potem priložite prošnji. Podpora se pa nakazuje samo resnično potrebim.

M. P. Odgovor: Od 1. avgusta 1917 znaša državna vzdrževalnina za svojce po vojnih vpklicanih v splošnem 1 K 60 vin. na dan. Če ste že vložili prošnjo, da se Vam vzdrževalnina zviša od 35 vin. na 1 K 60 vin., pa Vam je ne rešijo, potem ne preostane nič drugega, ka-

kor da se osebno oglasite pri okrajnem glavarstvu in zahtevate rešitev svoje prošnje toliko časa, da Vam je rešijo. Tudi Vaš sin naj se oglaš pri okrajnem glavarstvu in naj zahteva, da se njegova prošnja za pokojnino čim preje reši oziroma naj okrajno glavarstvo uradoma pospeši pri pristojnem mestu rešitev njegove prošnje.

A. R. Vprašanje: Dobivam ameriško podporo 1 K 60 vin. na dan. A radi bolehnosti ne morem s tem izhajati. Ali morem doseči višjo podporo? **Odgovor:** Podporo svojcem vsled vojne v sovražnem ozemlju pri pridržanih nakazuje politične oblasti po svobodnem prevdanku, seveda le v slučaju, da so svoji resnično potrebni. Ker ima država danes velika bremena, ni upanja, da bi se Vam zvišala podpora nad 1 K 60 vin. na dan.

Izobrazbi.

Bodimo vljudni in olikani!

Nedavno je izšla knjižica z naslovom: Pravila za oliko. In ta knjižica je izredno važnosti za naše ljudstvo, zlasti še za mladino obojega spola. Nam je namreč, narediti Slovence po notranje in zunanje olikane ljudi. Zato so v njej glavna pravila o notranji izoliki človekovi, a obenem tudi: glavna navodila o zunanji izpopolnitvi. Ker je torej knjižica zares vsakomur priporočljiva, zato bi bilo prav, če bi prišla v prav obilni gneri med naše ljudi. Ravno zato pa se nam zdi unestno, da v naslednjem povdarimo v splošnem dva razloga, zakaj moramo biti vljudni in olikani.

Prvic zato, ker to tirja naša časna korist. Gotovo je namreč, da nam vljudno in olikano obnašanje osladi življenje. Saj je olikan človek v človeški družbi to; kar je solnce v naravi. Kamorkoli pride, povsod izgine potrnost, se umakne surovost, izgine odurnost. — Tudi je gotovo, da nam fino življenje večkrat pripomore do večjega ugleda in čašnega blagostanja. Tako pravi pomenljivo pisatelj Emerson: »Lepo vedenje je najboljšje priporočilno pismo; zakaj od prvega vtisa, ki ga napravili na druge, in od tega, ali nastopa vljudno ali nerodno, boječe ali samozavestno, je veliko odvisno.« In res! Kateri trgovci so pa najbolj obiskani? Ali ne tisti, ki so najbolj vljudni in postrežljivi. Podobno beremo o življenju enega največjih papežev, Siksta V., da mu je ravno njegova vljudnost pripomogla do tolike časti. Bil je namreč sin popolnoma revnih staršev. Kot reven pastirček pa se je pokazal izredno vljudnega do nekega meniha, kateremu je pokazal pravo pot, ko se je zgubil na svojem potovanju. Vljudnost dečkova je bila menihu tako všeč, da ga je spravil v šolo in deček je postal duhovnik, škof, kardinal in papež. — Podobno je bilo s sv. Klemenom Hofbauerjem. Ze 21 let star je bil še vedno navaden pekovski pomočnik. V svoji prijaznosti pa se ponudi nekoč dvema gospema, ki sta vedrili v vratih Stefanske cerkve na Dunaju, da jima je pripravil preskrbeti voznička. Ta vljudnost jima je bila tako všeč, da se začneta natančneje zanimati za njegovo življenje. Pri tem zvesta, da bi rad postal duhovnik; zato mu preskrbita knjig in drugih potrebščin in njegova vljudnost mu je pripomogla, da je postal duhovnik in sloveč redovnik in svetnik. In podobnih zgledov bi lahko navedli še na stotine.

Drugič pa moramo stremiti, da postanemo vljudni in olikani tudi zato, ker nam to veleva naša sveta vera. Vera namreč uči, da je podlaga nadnaravne popolnosti naravna popolnost, to se pravi vse, kar je v človeku po naravi zdravega in dobrega, vse to mora v sebi izpopolniti, če hoče, da postane popoln kristjan. Vljudnost pa je že po naravi nekaj dobrega. Saj je temeljno načelo vljudnosti naravna zahteva. »Česar nočeš, da ti store drugi, tega tudi ti drugim ne stori.« Zato pravi tako pomenljivo tudi sveti apostol Pavel: »Vaša spodobnost bodi znana vsem ljudem. Karkoli je resnično, karkoli sramežljivo, pravično, sveto in ljubezno, karkoli je dobrega

imena, če je kaka čednost, če je kako hvalevredno obnašanje, to mislite.« (Fil. 4, 5, 8.)

Tudi smo dolžni biti vljudni in olikani, ker je vljudnost cvet poglavitne krščanske zapovedi, namreč ljubezni do bližnjega. Kdor je namreč vljuden, »spoštuje druge, priznava njihove zasluge in kreposti, samega sebe ne povzdiguje, se zna premagovati, nikogar ne žali, misli bolj na druge kakor nase, iz srca odpušča tistim, ki ga želijo, si zna drugim v prid kaj odreči, je hvaležnega srca.« skratka poln resnične ljubezni do bližnjega. Le-ta pa je poleg ljubezni do Boga, temeljna zapoved krščanstva. — S to zapovedjo pa je v tesni zvezi tudi nauk o zatajevanju. Zakaj tudi krščanskega zatajevanja je treba, če hočemo biti res vljudni in olikani. Ni namreč lahko biti vljuden v govorjenju, snažen in redoljuben v obleki, zmeren v jedi in pijači, postrežljiv nasproti drugim, obziren nasproti sebi enakim, spoštljiv do višjih, zabaven pri igri, miren pri dobitku, hladnokrvnen pri izgubi itd., kar tirja od nas vljudnost v neštetihi slučajih. Za vse to je treba precejšnjo mero zatajevanja, zatajevanje pa ravno priporoča tako zelo Kristusov nauk. — Slednjič moramo povdariti, da je fino, olikano življenje dober pripomoček zoper greh. Pomenljivo piše v tem oziru zgoraj imenovana knjižica: »Dobijo se ljudje, ki jim vera ne da nobene obrambe zoper hudobijo, ker so postali nesrečni brezverci, — ki jim zakramenti ne podeljujejo notranje moči ker jih ne prejemajo, — ki jih beseda božja ne pretrese in ne okrepí, ker je ne poslušajo; pa vendar žive na zunaj pošteno in brez krivic in bi bili lahko v tem oziru marsikateremu kristjanu za zgled.

Odkod to? Oliko, ali kakor pravimo, fñi ton jih obvaruje marsikatero priložnosti in pa nevarnosti za greh in brzda zlasti divje nagnone človeške popačene narave. Ako je torej oliko v stanu obvladati in brzdati celo brezvernega posvetnjaka, koliko moč bo imela šele nad nepokvarjenim mladeničem, nad krepostno mladenko.

Oliko nam vzbuja in krepi stud nad grehom in nad vsem, kar je nedostojno in nepošteno, množi pa čednosti, lepša naša dejanja ter jim daje neko višjo veljavo. — Da, tudi krščanstvo nam veleva, da bodimo vljudni in olikani. Lahko bi v tem oziru še dalje pogledali v življenje Kristusovo, v nauk apostolov, v zglede svetnikov, pa bodi dovolj. Zato vzemimo zgoraj omenjeno knjižico sami v roko, da postanemo res krščansko vljudni in olikani! Naroča se: Katoliška Bukvarna v Ljubljani. Stane 3 K 30 vinarjev.

Črtice o rokovnjaci.

Spisal P. Bohinjec.

(Dalje.)

33. Bevkov Juri, pod imenom »Menčičnik fant«, doma od Škofje Loke. 34. Hrastar Miha, vulgo Benkov. 35. Hafner Matija, vulgo Kofendek, begun. 36. Rojc Ivan, vulgo Smedej iz Žej. 37. Našlić Egidij, vulgo Konček iz Smarce. 38. Sop (Rops) Ivan, vulgo Mrakov. 39. Oražem Primož, vulgo Korbec. 40. Drenik (Dornik) Peter, vulgo Fernihtov. 41. Oček Janez, vulgo Smečna. 42. Kocjan Anton, vulgo Polov. 43. Hočevar Aleš, vulgo Kovarjev iz Most. 44. Primčková Lenka (Cajhen). 45. Burkaša, rojena v župnišču. 46. Menčička je zahajala k Valjevcu v Mengšu. 47. Matjotka ravnatako. 48. Ipavec iz Žej. 49. Smarčan iz Nasovč. 50. Beračev Jur iz Križa. 51. Pomigavec. 52. Požaganec. 53. Sapa napeta. 54. Ljubenčan (Jaka Pikuš). 55. Neminšer Primož, pravzaprav Jožef Mihevec iz ljubljanske okolice, star 45 let, umrl 1841 v Mekinjah.

Končno navedimo še nekaj vojaških begunov, ki so bili pošteni in so služili največ na Jezerskem.

1. Kvanškov Miklavž (Pogačnik) iz Sp. Dupelj štev. 3, r. 1810, je trikrat ušel vojakom. Njegov brat Jernej, r. 1819, je bil tudi begun in sta služila oba pri Anku na Jezerskem. Miklavž je umrl 1888, Jernej pa kot občinski kovač 1880.

2. Vernikov Ozbolt (Štular) od Jezera, je služil pri Bitkarju v Sp. Dupljah in naostled tamkaj umrl.

3. Sprajcar Matija je bil doma iz Semiča in se je priženil pri Smoletu v Sp. Dupljah 1835.
4. Renkov Matevž iz Tenetiš.
5. Tekčev Marka iz Gorici, r. okrog 1815.
6. Meglič Rok je bival pri svojem sorodniku Močniku na Jezerskem. Skrival se je, ušel dvakrat vojakom, naposled pa so ga vendarle orožniki uklenili. Bil je 1859. in 1866. v vojski na Laskem.
7. Krišelnov Jaka iz Srednje vasi.
8. Vavpotič Matija iz Tuhinja.
9. Sveršina Jaka, vulgo Kelovt od Kamnika. Vsi trije so delali po dnevu v Ankovih gozdih, po noči pa so se poskrili v svoje brloge v gorah. Naposled so jih vendarle iztaknili. Vavpotič je dobil 200 šib, tako da mu je v kocih viselo meso od pleč. Kelovta so hrvaški pančurji tako osteli, da je prestavljal na starost svoje noge široko kot stope.
10. Benedik Martin, kolar.
11. Begel Juri.
12. Ročnik Joža, vsi trije na Jezerskem.
13. Mihačev Primož.
14. Miha iz Kokre, okrog l. 1860.
15. Stefan Miha je bival v Kortah, ker je svoje posestvo na Stefanovcem prodal grofu Turnu. Naposled je moral vendarle obleci vojaško sukno in je umrl na Kortah pred kratkim, star nad 90 let.

(Dalje pr.h.)

To in ono.

Starokitajska vojaščina. Splošno so Kitajci na glasu kot jako malo bojeviti narod, čisto nasprotno s telesno toliko slabšimi Japonci. Vendar je bila pa na Kitajskem vpeljana splošna vojaška dolžnost že takrat, ko so se pri nas borili še z najemniki. Vpeljala jo je vladarska rodbina Čov, ki je začela vladati že okoli leta 1100. pred Kristusovim rojstvom. Skrbeli so tudi za to, da niso vpoklicali preveč vojakov naenkrat, da ne bi gospodarstvo preveč trpelo. Glede bojevanja so se Kitajci kmalu začeli brigati za nekako mednarodno pravo. Zmagovalec je moral po bitki komaj tujim in domačim ranjenecem, je moral častno pokopati mrtve brez vsake razlike in pomiriti njihove duhove z daritvami. Že v starodavnih časih je bilo določeno, da se ne sme nič zgoditi tistim, ki jih ena stranka pošlje k drugi, da se požajajo itd. Kitajcem se je zdelo celo primerno počastiti nasprotnika, ki se je odklono po hrabrosti ali človekoljubnosti; sovražni vojskovodje so si večkrat med bitko izkazovali medsebojno spoštovanje, pošiljali so si pozdrave in darove. Seveda pa opazimo poleg visoke omike tudi znake velikega barbarstva. Čisto neumljiva se nam zdi navada, da so odrezali vsem vojnim ujetnikom levo uho in shranjevali uhlje v svetiščih, kar so delali Japonci še v 16. stoletju. Imeli so tudi to lepo navado, da so škodovali sovražniku z zastrupljenim vodnjakom in rek. Da pa vse to tako natančno vem, se imamo zaavlati vojnim poročevalcem, ki so jih Kitajci tudi že imeli. Državni zgodovinar je spremljal kneza v vojsko in si vse zapisal kot očevidec. Večkrat so taka poročila prav lepa.

Ljudsko štetje. Kitajci so imeli že l. 2042. pred Kristusom prav natančno ljudsko štetje za vlade cesarja Ju. Stari Babilonci in Asirci niso znošnjali dosti za njimi. Rimljani so se ponašali že leta 578. pred Kristusom s prav dobrimi podatki; imeli so urejeno razdelitev volilnih okrožij. Že njihova ljudovlada je štela vsakih pet let. Na Nemškem in Francoskem se je prvi zanimal za take stvari Karol Veliki. Pri nas imamo sedaj ljudsko štetje vsakih deset let, na Nemškem, Francoskem in v Skandinaviji vsakih pet let itd. — Glavni namen ljudskega štetja je bil v prejšnjih časih edino je ta, da so dognali število ljudi za vojaške in davčne namene. Če so vedeli, koliko imajo starih ljudi, so vedeli tudi, s kolikim številom vojakov lahko računajo. Pri štetju so vselej popisali tudi posestva, zato da so lahko nalagali davke. Mohamedani na Turškem n. pr. sebe niso nikoli šteli, ker niso plačevali nobenih davkov, pač pa so šteli druge, ker so ti plačevali davek od vsake glave, imenovan harač. Zato tudi Turk niso preveč vsi-

ljevali svoje vere, kakor navadno čitamo, ker bi bili na ta način izgubili vse davke.

Egiptске cigarete. Zmiraj kadimo razne egiptске cigarete in vendar ne raste v Egiptu niti listič tobakovne rastline. Egipčani oziroma tamošnji tovarnarji so imeli v zakupu tobakovke pokrajine pri Kavali v novi Grški in sploh na severni obali Egejskega morja. Tobak so pripeljali v Egipt, napravili cigarete in jim dali razna egiptska imena, tako Nil, Memfis itd. Vojska je pa vsak dovoz tobaka prepovedala in zato so sedaj tovarnarji prosili vlado, naj jim dovoli nasad tobakovne rastline v Egiptu samem. Dosedaj je bil vsak tak nasad prepovedan, in sicer iz denarnih ozirov, ker tobak ne prinaša istega dobička kakor n. pr. bombaž. Ta je celo več vreden kakor pšenica na istem prostoru; zato so pred vojsko opustili celo setev pšenice, samo da so dobili dosti bombaža. Pšenico so pa uvažali. Vojska je pa pokazala, da taka enostranost ni dobra, in tudi Egipčani so se med vojsko že večkrat pulili za moko.

Prva zračna pošta. Zelo govorijo o tem, da bomo imeli po vojski pošto po zraku. Ta misel je pa že precej stara. Prvo zračno pošto je hotel vpeljati leta 1786. oni znani Montgolfier, ki je imel toliko poskusov z zrakoplovom. Prenašala naj bi pisma med mestoma Pariz in Marseille. Napravil je proračun in načrt, a se je vse izjalovilo, ker ni še mogel zračne ladje tako voditi, kakor bi jo bil rad.

Kino. Kinematograf je lahko najboljšo učno sredstvo, če ga imajo pametni ljudje v rokah, če predstavljajo samo poučne slike. V Švici ima n. pr. vsaka boljša šola svoj optikon za navadne in za kinematografske slike. Vseh kinov na svetu je sedaj okoli 80 tisoč. Na Angleškem gre vsak teden v kino okoli osem milijonov ljudi, nastavljenih je 150 tisoč ljudi s tedensko plačo osmih milijonov kron. Pred desetimi leti je bilo nastavljenih samo 1000 oseb s tedensko plačo 40.000 kron. Še več je kinov v Zedinjenih državah, tam sedi vsak dan v niem okoli osem milijonov gledavcev, toliko kot na Angleškem v enem tednu. Če pomislimo, da imajo imenovane države sto milijonov ljudi, vidimo, da sedi vsak dan v kino ena dvajsetina vseh prebivalcev. Mesta s 300.000 prebivalci imajo povprečno 70 kinematografov. Ljubljana s 50.000 prebivalci bi jih torej morala imeti dvanajst. — Vsaka vas v Sibiriji ali na Kitajskem ima vsaj potujoči kino. — Polovico filmov so pred vojsko napravili Amerikanci in so bili tudi najboljši. Stroški so včasih zelo veliki, za eno samo dramo 200.000 do 400.000 kron. Glede prodaje so bili pa Angleži prvi, okoli štirih petin vseh filmov sveta je bilo prodanih na Angleški, naravnost ali pa na dražbi. Samo od januarja do avgusta 1913 so po vsem svetu ustanovili 350 novih kino-družb s skupnim kapitalom nad 38 milijonov kron. Za kakšno novo misel so dali pred osmimi leti pet do deset kron, danes 40 do 200 kron, neki Amerikanec je dobil za dobro misel 8000 kron. Neke italijanska družba je razpisala nagrade, prva je znašala 20.000 kron. Čudni so Rusi; tudi največja stvar mora imeti žalosten konec, kar je seveda včasih precej težko.

Eiffelov stolp. V Parizu so postavili po načrtu inženirja Eiffela od 28. januarja 1887 do 31. marca 1889 velikanski stolp, visok 300 metrov. Imenujejo ga po inženirju. Štirje stebri tvorijo podstavek, vsaka stran ima 130 metrov dolžine. Med posameznimi stebri je precejšen trg. Prvo nadstropje se nahaja v višini 58 metrov, torej skoraj v višini ljubljanskega gradu, stran je dolga 65 metrov. Drugo nadstropje se dviga 116 metrov nad trgom, stranica je še zmiraj 30 metrov dolga. V višini 190 metrov se štirje stebri strnejo v enega in 206 metrov nad trgom je III. nadstropje s stranico šestnajst metrov in pol. Tam je tudi obednica za 800 oseb, torej tako visoko kakor na sedlu Smarne gore. Štirje balkoni nudijo krasen razgled, ki gre 140 kilometrov daleč, torej tako daleč kakor iz Ljubljane do Gradca ali dvakrat do Trsta. Število stopnic od tal do zadnje višine je 1792.

Železo, baker, zlato. Severoameriške države silijo vedno bolj na dan. Vsaka stvar ima tam velikanski obseg in napredek. Leta

1913. so nakopali nad 31 milijonov ton surovega železa, l. 1916. pa skoro 40 mil. Tona je 1000 kg. Ni še dolgo, ko so pobirali baker. Kje ga je največ? Leta 1914. so dobili okoli milijon ton, a več kot pol milijona samo v Severoameriških državah, celih 56 odstotkov. Daleč zadaj so Japonska, Španija, Čile, Mehika, Avstralija, Kanada, Rusija in Nemčija. O avstrijskem bakru pa skoro ni vredno govoriti, letno ga dobijo komaj 1000 ton, to se pravi eno tisočinko vsega bakra na svetu. — Zlata so pa dobili leta 1916. za 2 milijardi in 300 milijonov kron. Skoro polovico je dala Južna Afrika, slabo desetino Avstralija itd. Če upoštevamo, čegave so dežele, v katerih je največ zlata, vidimo, da so ga dale angleške kolonije skoro dve tretjini, Zedinjene države eno petino, Rusija 6 odstotkov in Mehika skoro tri. Sedaj sravljajo na leto za 6000 odstotkov več zlata skupaj, kakor pred sto leti. V splošnem so dale Zedinjene države in Avstralija dosedaj več zlata kakor pa Južna Afrika, kajti tam so ga začeli pridobivati že leta 1847. in 1851., v Južni Afriki pa šele leta 1884.

Varčnost Italijanov. 7 drugimi romanskimi narodi vred štejem Italijane med najvarčnejše. Leta 1903. so imeli v hranilnicah skoro tri milijarde, pred vojsko pa šest.

Jajca. Pred vojsko je snedel vsak Nemeec na leto 127 jajc, Francoz 118, Anglež 97, Belgijec 94, Holanec 91, Avstrijec pa samo 36.

Niagars. Amerikanci so zelo praktičen narod, a njihova dobičkaželjnost in trgovska zila je včasih že kar preveč usiljiva in zoprna, vse hočejo zastrupiti z njo. V Ameriki je krasen slap, imenovan Niagara. Vsak si ga je lahko ogledal zastoj, a nekdo je izračunal, da se izgubi toliko vodne sile, ki jo ne uporabijo, da bi moral pravzaprav vsak obiskovalec plačati za gledanje 900 K. Če bi pa padec izkoristili in ga pustili obiskovalcem na ogled samo eno uro na dan, bi se stroški za enega človeka znižali na 42 K. Nazadnje pa tisti, ki je to izračunal, pravi: Torej bi padec še vedno imel šest- do sedemkratno vrednost gledališke vstopnice. Ali ni to grdo? Kako more kdo primerjati gledališče s tem, kar je ustvaril Bog!

Prebivalstvo Rusije. Med vojsko so sešteli rusko prebivalstvo in so našli nad 178 milijonov. Značilno je, da so našli kljub vojski več moških nego ženskih, 1000 na 995. V notranji Rusiji je pa razmerje 100 proti 87.

Najboljša in najsigurnejša prilika za štedenje:

Ljudska posojilnica

Ljubljana

Miklošičeva cesta štev. 6

(tik za frančiškansko cerkvijo)

sprejema hranilne vloge, in jih obpe-
stuje po 4 1/4% brez kakega odbitka.

Tradno ure od 8. zjutraj do 1. popoldne.

Glej inserat!

Zdravstvo.

DROBTINE O ČREVESU IN NJEGOVIH BOLEZNIH.

(Dalje.)

4. Črevesni katar.

Črevesni katar se ne javlja vedno enako. Vsak del črevesa ima namreč svoje posebne lastnosti in to se kaže tudi v boleznih.

Ce oboli najgornje del, takozvani dvajsternik, kjer se izliva žolč v črevo, je najočitnejši znak rmenica, to je rmena barva, ki se pokaže na očeh in po koži sploh. V tem slučaju se namreč vsled otečenega črevesa žolč ne more iztekati iz žolčnega mehurja. Zato žolč prehaja v kri in po krvi pod kožo, kjer ga lahko vidimo vsled rmene barve. Nadalje ni apetita, pač pa je zaprtje.

Katar tenkega črevesa se kaj rad prične z mrzlico in konča z drisko. Bolnika v trebuhu boleče ropota, na stran mu ni treba iti ravno prepogostokrat, a blato je obilno, vodeno, ki ima primešane sluzničave kosce, ki so se odločili od bolnega črevesa. Driska tenkega črevesa je najbolj nevarna. Hrana gre skoro vsa naprej, poleg tega zgubi tudi kri veliko vode, ki jo oddaja v črevo, morda teče iz ranjenega črevesa celo kri. Zato ta griza najbolj hitro pripravi zlasti otroke in stare ljudi ob moč.

Manj nevaren, a bolj nadležen je katar spodnjega ali debelega črevesa. Tedaj človeka navadno po trebuhu vije, neštevilnokrat je treba letati na stran, toda človek skoro ne vé, zakaj. Kajti blata je silno malo, pa še pri tem skoraj največ sluzenine, ki se cedi iz obolelega črevesa. Če gre od človeka sama sluzenina in če ga takorekoč ne prestopa sila na stran, je to znamenje, da je katar v ritnjaku. Tedaj bolnika v tem delu črevesa tudi zelo peče in skeli.

Prava nadloga je za človeka, če postane črevesni katar trajen ali kroničen. To se zgodi, kadar se bolnik takoj v začetku katarja nič ne varuje, aii če je slabotnega telesa in že od narave nagnjen k tej bolezni. Kaj rad ostane kronični črevesni katar za gotovimi boleznimi, kakor za tifusom, za krvavo grizo, za malarijo itd.

Črevo začne pri trajnem katarju kar nekako ginevati. Vedno je tanjšje in bolj stari-kavo. Bolnik je ali zaprt ali pa grizav. Eno se menjava za drugim. Poleg tega toži bolnik enkrat, da ga v trebuhu tišči in boli, drugič, da ga napenja in da čuti utrujenost. Zato postaja tudi od dne do dne bolj čmeren in jezica takorekoč na ves svet. Nobena jed mu ne diši. Zato tudi vedno bolj hujša.

Bolno črevo je treba kolikor mogoče varovati pred naporom. Zato je pri črevesnem kataru takorekoč ukazana post. Edina hrana naj bo čista ali pa gresasta juha, ki črevesu ne prizadene veliko truda. Pač pa naj bolnik skrbi, da dobi vase veliko vode, s tem da pije razne čaje. S tem obvaruje kri, da se preveč ne zgosti, ker ji bolno črevo neprestano jemlje vodo; na drugi strani pa gre voda hitro skozi črevo in s tem odnese iz črevesa škodljive snovi, ki škodujejo črevesu. Nadalje naj skrbi bolnik, da bo bolni trebuh vedno na gorkem. Biti mora okrog života dobro oblečen. Če je bolezen vedno hujša, naj gre bolnik v posteljo in tani naj si devlje na trebuh gorke obkladke. Dobro je tudi, posebno če je bolnik dobil katar s prehlajenjem, piti v postelji gorak čaj, da se dobro prepoti. Nazadnje naj seže bolnik po zapiralnih sredstvih, ki drisko takorekoč ustavijo in zapro, kakor žganje iz borovnic ali brinja, vino s sladkorjem, močna črna kava, čokolada, borovnični odcedek ali čaj, gomelčni čaj, odcedek hrastove skorje. Zdravniki navadno zapisujejo zdravila, ki imajo v sebi opij ali pa tanin, kakršen se nahaja v smrekovem lesu.

Kdor si je nakopal trajni črevesni katar, zanj je najboljšje, da gre k zdravniku. Zdravljenje je dolgo in često je celo treba iti v keke toplice, da je kaj uspeha. Treba se je varovati težke hrane ter zaprtje in grizo preganjati z zdravili, ki jih predpiše zdravnik.

(Dalje.)

Listek

Junakinja iz Štajra.

Povest. Prevaja * * *

(Dalje.)

Odločno so zrlje njene oči v temi na duhovnika, ki je gledal v knjigo ter se radoval v svojem srcu: »Res, ona je, ki sem jo tisto noč slišal, ko je zaklicala „Mi ne prižgemo sveč“, sedaj jo spoznam, razcvetajočo junaško kri.« Še sedaj se ji ne dá spoznati, če tudi se le s težavo še premaguje. »Če nočeš ubogati, potem je proč med nama, ni več pomagati. Ne sprejem izpovedenke, ki ne uboga.«

Štefana se je močno prestrašila. O Bog, sedaj jo podi od sebe! Je li to zaslužila? Če tudi je bil tako trd že od začetka, če tudi je tako čuden v svojem vedenju, ni dvomila niti za trenutek, da je on tisti mož, ki ga ji je božja Previdnost odločila za dušnega vodnika. Še celo tisto, kar je govoril o objubi, je ni zbe-galo. Mislila je, da ga pač ni prav umela. Dá, še celo sedaj ne dvomi nad njim, saj se lahko moti vsak človek, če je še tako svet. Kljub temu bi bila še prišla k njemu. Sedaj pa jo podi proč... o kako grenko je to, kako grenko! Pa kako naj mu nekaj objubi, česar ne sme pred Bogom? — Li ni sam pred nekaj tedni rekel: »Naj časti Hendelna, kdor hoče, jaz ga ne bom?« Ali ni takrat tako rekel? Se ji je li samo sanjalo? Naj bo kar hoče, proč je z duhovnim vodnikom, proč vse duhovno veselje, o katerem se ji je sanjalo. Z bledimi ustnicami je rekla: »Prosim za sveti blagoslov. Ne pridem več, ne morem storiti tega, kar zahtevate od mene, katoličanka sem.«

Hotela se je dvigniti in oditi. Tedaj pa je pater vrgel knjigo proč in je vskliknil skoraj na glas: »Stoj, deklica, ostani! Povej materi, naj le pusti v gostilniški sobi podoba sv. Jožefa in Naše ljube Gospe, tako je prav. In vsako soboto prižgite pred Marijino podobo luč, da sveti daleč na cesto in izpričuje vašo vero, kakor so jo ono noč izpričevala sredi ognja, ki je gorl krivovrcu v čast, temna okna vaše hiše. Če ti kdaj kdo pride in ti prigovarja, kakor jaz danes, zavrni ga, kakor si danes zavrnila mene. Z vsake sveto podobo, ki jo častiš doma, z vsakim križem, ki ga napravíš javno na ulici, spoznavajš pred krivovrci svojo vero. Ohrani ta katoliški pogum, ki ni napuh! Prosil bom Boga, naj ti ga ohrani. Čez teden dni pa pridi zopet k sveti izpovedi, ali kadar hočeš, rad te bom sprejel.«

»Da? Sprejmete me? O, rada pridem.« Izreletje jo blažilo strah, več ne more reči. Tako srečna je pač morala biti v starodavnem času tista mati, ko je spoznala, da je Salomono-vo kruto povečje le žala, saj ji je dal zanj najljubše. Še nikoli ni slišala lepšega, sladšega petja, kakor je bilo petje, ki je sedaj pri sklopu svete maše donalo s kora, še nikdar ni videla človeškega obličja, ki bi bilo tako podobno obličju božjega Zena, kakor mu je bilo za mrežo podobno strogo svetlovo obličje, na čigar rumenobledih licih je iskrale nekaj mokrca.

»Blagoslov Boga Očeta in Sina in Svetega Duha...« Napravil je v zraku veliko znamenje svetega križa. »Pojdi v Gospodu. Ko primeš sedaj Telo Gospodovo, molj za našega gospoda opata. Saj veš, da je bolan.«

»Se ni še nič na bolje obrnilo?« je vprašala s prestrašenim, tresočim glasom.

»Nič, vedno slabše mu je. Smrt je blizu. To je hud udarec za Štajer. V celi deželi ga ni duhovnika, ki bi bil tako goreč, tako pravičen kakor on. Molj zanj!« —

»Bom,« je nagnila glavo. Tih je smuknila iz izpovednice. Menih je videl, kako se je sklonila nad malo deklico, svojo sestrico, ko je pobožno molila pred jaslicami, in ji je nekaj zašepetala v uho. Nato je šla proti velikemu oltarju ter je duhovnik izginila izredno oči. Pa vnovič mu je pripelavala pred oči, kajti dete, ki je sedaj klečalo mesto Štefane v izpovednici in

pogumno jecljalo svoje drobne grehe, je bila prava, živa podoba čiste, modre, nedolžne Štefane. Sama je nedolžna lilija, ki je ravnokar vzkliła in še sama potrebuje varstva — pa že brani drugo brstečo nedolžnost pred strupenim dihom greha. »Dehtite, cvetlice,« so mrmrale njegove blede ustnice, ko je odšlo dete. Že dolgo mu ni bilo tako dobro, kakor danes. Sedaj vé, da ni umrlo vse, če tudi umrje opat. Dá, ledeni krivovrski veter, le tuli po deželi, opustoši naša polja, raše gozde, podri stara drevesa, oberi listje z njih! Kljub tebi je neopazeno pomlad pri nas: že gre v cvetje setev prave vere, ki smo jo sejali s solzami, že klije, že brsti. Grličin glas se je zaslíhal v deželi.

Tu pa tam škripljejo vrata po samostanu. Po temnih, razpadlih, zanemarjenih samostanskih hodnikih šklepetajo leseni črevlji brzih menihov. Zgoraj, spodaj, v gosposkih dvoranah, v kapiteljski dvorani se čuje zemeljsko govorjenje in šepetanje: opat da je hotel v kapiteljsko dvorano. Podpirati bi ga morala — tako veli stara pravilo — dva brata. Tam bi prosil odpusčanja za vse grehe in slabosti. Toda to je stara navada in opat je tako bolan, da bi se lahko zgrudil sredi dvorane. Patra Alberta, tega svetnika, bi seveda to prav nič ne motilo — rad bi že videl našega očeta opata v nebeškem raju, sebe pa na opatovem sedežu.

Tako so govorili privrženci patra Karla, ki tvorijo najmočnejšo stranko v samostanu. Pater Alberi, ki je tujec v samostanu, jih ima samo malo na svoji strani. Kajpada so z Albertom najboljši in najgorečnejši patri.

Po samostanu se čuje živahno govorjenje in šepetanje. — Le tam, kjer stanuje opat, vladá mrtvaška tihota. Dve sobi sta njegovo stanovanje; ena gleda na Anižo, druga pa na dvorišče. Za sobama je star hodnik, s katerega vodijo železna vrata v stolpič. Tih je kakor v grobu. Tu in tam se po temnem hodniku pripilazi z bosimi nogami kak pater do opatovih vrat, na katerih je z belo barvo naslikan križ sv. Benedikta, in prislukuje. Sem in tje pride drugi ves bled iz opatovih sob.

Notri se čuje mrmranje molitev in pri-tajeni pogovori, vmes se včasih zapovedujoče oglaší zlomljeni bolnikov glas.

Na smrt bolni opat sedi na starem, sirom- mašnem naslonjaču; huda naduha mu jemlje sapo in mu ne dovoljuje, da bi ležal na postelji. Njegove nekdanj orjaške krepke ude, ki so shirali v bolezni, ogrinja stara, oguljena meniška halja. Njegovi sivi lasje so mokri od težav in se prijemljejo globoko razoranega čela. Oči so brez leska in na pol odprte strme skozi okno preko zasnežene pokrajine, po kateri razsajajo divji viharji in jo zastirajo sivi oblaki. Plavkaste ustaice se mu premečejo, kakor bi neuprestano molil, ali sam s seboj govoril.

Samostanski brat in dva patra so pri njem. Brat kleči pred njim in mu devlje na nogo gorčični obliž. Eden patrov, prior Karel, mu podaja obvezo, drugi pa molí iz neke knjige. Zunanaj razsaja vihar in biča valove Aniže, da se penijo in dvigajo kvišku, maje slabo ohranjena okna opatovega stanovanja. Srebrni opatovi lasje se nalahno majejo, vetrovi preprihavajo samostan, da ječe stari zidovi. Iz slabe peči, ki je v zdravih opatovih dneh niso nikdar kurili, razen če je zeblo do mozga in kosti, se vale debeli oblaki dima. V starih zidovih že od Svete noči sem škrtá, gloda in tolče neka stvar, da bi bilo človeka skoraj groza. Venomer se sliši: tok, tok, tok.

»Zakaj tako strežeš mojemu ubogemu telesu?« vprašuje bolnik z zlomljenim glasom in spusti svojo roko na koleno. »Moje življenje je proč in moja moč se je posušila kakor črepinja. Pojdi in poglej po mladem patru Jeremiji, ki si je zlomil roko, ko je šel previdit bolnika. Jeremija postane še svetnik. Pustite mene, naj umriem. Li ne veste, kaj pravi sveto redovno pravilo: „Duhovno tolažbo nosite bolnikom, ne vrtnajte po telesih.“«

Prior Karel je nevidno položil bolnikovo nogo na visok podobenik in je rekel z mehkim glasom: »Najmlajševiši gospod oče, pravilo na tudi slove: „Pred vsem in nad vsem imejte skrb za bolnike“. Nimam li prav, pater Ciril?«

»Dá, dá, je že prav,« se je trudno smehljaj opat. »Ko sem bil jaz novic, nismo tako meh-

kžili teles, kakor danes, in takrat so živeli svetniki po naših samostanih.»

Za trenutek se je odpočil od govorjenja, ki mu je delalo silne bolečine. Iz viharja prihaja k oknu bolniške sobe pretresujoč krik in vik ptičev. Krokarij krozi okoli oken in kroka jo ter vikajo kakor zli duhovi.

»Da bi že vendar enkrat minul ta nesrečni dan!« je mrmral brat lajik, ki je zadaj v sobi postiljal opatovo posteljo. »V zidovih notri kljuje mrtvaški črv in zunaj kriče nesrečne ptice.«

»Zakaj nesrečne ptice?« hrope opat. »Saj je vendar krokarij prinesel Eliju kruha. Saj je vendar krokarij gobavemu mejnemu grolu — prekinil je in srepo gledal po sebi. Že mu plabutajo iz daljave peroti smrti h glavi, v kateri se pade razna imena in stare zgodbe. »Da, ko je mestni sodnik oblegel cesarico, je mladi krokarij plahotal s peroti in se je radoval vsakega slepega strela. Tudi pri nas je bilo vedno veliko krokarijev v mestu, kadar je bila huda zima in je ležalo po gozdih mnogo mrtve divjačine.«

Tako je govoril bolnik sam s seboj. Prior Karel, pater Ciril in lajiški brat Adam so ga poslušali s skrbnimi obrazy. Bilo je jasno, da se opatu že blede. Prior je tiho vprašal, je-li želi vode, vina ali jesiha.

Bolnik je povesil glavo na prsi in je molčal. Pa kmalu je začel nanovo:

»Ne vode, ne vina, ne jesiha... Pa povejte mi, je-li ste odposlali moje pismo, ki sem je pisal štajerskemu sodniku in ga rotil za pravico. V Štajer ne morem, preveč sem bolan, zaželel sem govoriti z njim; če je mož, naj on pride k meni. — Li nič ne piše?«

»Nismo ničesar dobili.«

»Precej mi povejte, kadar bo pisal... kajti moja smrt je blizu in gre za velike reči. — Karel! Da ne bo prepričov zaradi knezjih darov, kadar me več ne bo... Vem, novici so zadnjic govorili o dveh srebrnih vrčih, ki mi jih je podarila nadvojvodinja Marija, in o zlati kupi, ki mi jo je nekoč naklonil nadvojvoda Karel... Vsega tega nimam več, vse sem prodal, ker sem potreboval denarja. Kapitelj to vé, povej novicem! Bili so hudi časi, saj veste. Od knjig, ki sem jih kupil sam, jih je še šest tu... zopet je hropeč prekinil... sin še troje. — Potem je še tu podoba sv. Valpurga.« Stokajče se je obrnil na naslonjaču in je pokazal na podobo, ki je visela nad posteljo na steni... »Prosim, daj Valpurgo Albertu v relicio, ker nima še nobene podobe.«

Karel je nekoli: nejevoljno odgovoril: »Vse se bo zgodilo. Bog naj Vam ohrani še dolgo Vaše dragoceno življenje!«

»O, kako lepo govoriš! Nihče me ne bo pogrešal, prav nihče ne. — Toda, kaj mislim še na posvečno, vse je ničemurnost. Karel, včeraj sem spisal svojo duhovno oporoko. Tam-le leži na klečalniku. Ko umrjem, preberi jo bratom v kapiteljski dvorani. Notri stoji zapisano, da naj vlada edinost med vami, pa ne prepri in razdor, da čujete in se vojskujete zoper sovražnika... Včeraj je bilo sovražniku ime Luter in Kalikst, danes se mu pravi: Hendel, jutri se bo imenoval drugače, toda njegova ponočna pesem je vedno ista... Prosim vas, rotim vas, da se ne vdaste duhovni nevoščljivosti nasproti duhovnim bratom, tudi ne nasproti tujcu, ki zna morda lepše pridigovati, kakor vi, ki ima več ljudi pri izpovednici, kakor vi.«

Prior je skomiznil z ramami in je potihlo zašepetal patru Cirilu: »Take iluzije prihajajo s slabostjo in mrzlico.« Opatu pa je rekel, kakor se pomirjuje bolno dete: »Naj pride v Garsten, kdor hoče, čeprav sam gospod Martin Anton Delrio, ne bomo mu nevoščljivi, nismo taki.«

(Dalje.)

Iveri.

Čez njivo lenuhovo sem šel, in čez vino-grad nespametnega moža; in glej, vsega, so napolnile koprive, in trnje je prerastlo njegova tla, in kamenita ograja je bila razdejana. Ko sem to videl, vzem si k srcu in na zgledu sem se učil nauka, in sem rekel: Malo

boš spal, malo boš dremal, malo roke sklenil, da boš počival: in pride ti pomanjkanje kakor tekač in ubožstvo kakor oborožen mož. (Preg. 24, 30—34.)

Beseda ob pravem času govorjena je kakor zlata jabolka v srebrnih skledicah. (Preg. 25, 11.)

Kakor molj oblačilu in črv lesu: tako škodi žalost človeškemu srcu. (Preg. 25, 20.)

Konju bič in oslu uzda, bedakom pa šiba po hrbtu. (Preg. 26, 3.)

Si li videl človeka, ki se sam sebi moder zdi? Več je upati od norca kakor od njega. (Preg. 26, 14.)

Kakor se vrata obračajo na svojih tečajih, tako lenuh na svoji postelji. (Preg. 26, 14.)

Kakor tisti, ki zgrabi psa za ušesa, je oni, ki gre mimo tujega prepira in se nestrpno vanj meša. (Preg. 26, 17.)

Kadar zmanjka drv, ugasne ogenj; kadar odpraviš podpihovalca, ponehajo prepiri. — (Preg. 26, 20.)

Kakor oglje pri žrjavici in drva pri ognju, ravno tako togoten človek prepri vsake. — (Preg. 26, 21.)

Težek je kamen in težkoten je pesek; pa bedakova jeza je težja kakor oba. (Preg. 27, 3.)

Boljše so rane od onega, ki te ljubi, kakor goljufni poljubi od onega, ki te sovraži. (Preg. 27, 6.)

Sit človek tepta satovje; lačen človek pa tudi grenko vzame za sladko. (Preg. 27, 7.)

Ako bi neumneža v stopah stolkel, kakor se pšeno v stopi dela, bi se mu ne vzela njegova neumnost. (Preg. 27, 22.)

Kdor v sodbi gleda na obraz, ne dela prav; tak tudi za grizljaj kruha resnico zapusti. (Preg. 28, 21.)

Kdor da siromaku, ne bo v potrebi, kdor zaničuje prosilca, bo trpel pomanjkanje. (Preg. 28, 27.)

Tri reči niso nikdar site, in četrta nikoli ne pravi: dosti je! Pekel in pohotna ženska, in zemlja, ki se z vodo ne napoji; ogenj pa nikoli ne pravi: zadosti je! (Preg. 30, 15.)

Kdor varuje svoja usta in svoj jezik, varuje težav svojo dušo.

Lenuh vtakne svojo roko v skledo, in je ne prinese k ustom.

Kdor prej odgovori, kakor poslušaj, kaže, da je bedak.

Roka močnih (t. j. pridnih) bo vladala; katera pa je lena, bo davek plačevala.

Kdor svoje uho zamaši ob vpitju siromakom, vpil bo tudi sam, pa ne bo uslišan. (Preg. 21, 13.)

Ne odtegni dečku svaritve, zakaj če ga udariš s palico, ne bo umrl. Ako ga udariš s palico, rešiš iz pekla njegovo dušo. (Preg. 23, 13.)

Pozor! Na javni dražbi, ki se je vršila dne 7. oktobra pri Blažurju v Kranju, je bil pomotoma prodan tudi vrč z ročajem (kanglja), ki ni bil lišna last. Oseba, ki ga je kupila, se prosi vljudno, naj ga vrne proti povrnitvi kupnine.

LOTERIJSKE ŠTEVILKE.

Dunaj, 5. oktobra: 43. 48. 89. 44. 65.
Gradec, 9. oktobra: 29. 4. 85. 44. 2.

Krema za britje najboljša kakovost rabliva brez vode. 1 porcelanasti lonček 7 K 50 vin.

Milo za britje prijazno, najboljšo vrsto, 1 kos 3 K, 1 kg 34 K. — Potilja se proti naprejšiljavi denarja M. Jünker, ekSPORTNA TRGOVINA, Zagreb 1, Petrinjska 3/III, Hrv.

**Agitirajte
za
Domoljuba!**

Popolno belo platno

moreje dobiti z uporabo našega izbornega lega PRASEN ZA PLATNO. Velik prihranek in malo truda pri pranju. 1 zavoj 150 gramov K 1.—, 250 gramov K 1.50, 450 gramov K 2.50.

Najmanj se more naročiti 10 zavojev!

Pri naročilu 5 kg popusti! Razpošilja se po povzetju. Prodajalci dobe popust.

Zagreb 1, Petrinjska
Zavod za izvoz M. Jünker, 3/III. Telefon 23—27.

Čudovito šilo le K 4-90

Šiva tako naglo prešivne vrhove kot šivalni stroj. — Največja iznajdba, s katero more vsak sam krpiti in šivati usnje, raztrgane čevlje, konjsko opremo, vreče, platno in vsako drugo močno blago. Neobhodno potrebno za vsakogar. Jamstvo za porabnost. Cena kompl. šila s suknecem, 4 različni šivankami in porabnim navodilom K 4.90, 3 kosti K 13.50. Pošilja po povzetju.

M. Svoboda, Dunaj, II/2, Hiesgasse 13-404.

Miši - podgane
stenice - ščurki

Izdelovanje in razpošiljanje preizkuš. radikalno učinkujočega uničevaln. sredstva, za katero dobajo vsak dan zahvalna pisma. Za podgane in miši K 5.—; za ščurke K 5.—; tinktura za stenice »Prevasil« K 3.50; uničevalec moljev K 2.—; prašek proti mrčesom 2 in 4 K; tinktura proti ušem pri ljudeh 3 K; mazilo za uši pri živini 2 K; prašek za uši v obleki in perilu K 2.—; tinktura za bolhe pri psih K 1.50; tinktura proti mrčesu na sadju in zelenjavi (uničev. rastlin) K 3.—. — Pošilja po povzetju Zavod za pokončavanje mrčesa

M. Jünker, Zagreb 1, Petrinjska ulica 3.

POZOR!

POZOR!

Naročite si „BARVO“

in barvajete si sami platno in staro obleko, katere potem izgleda kakor nova. — Barva se dobi sledeča: črna, modra (plava), rdeča, zelena, rjava, siva in lila v zavitkih še po 60 vinarjev v trgovini barv za obleke

Karl Loibner

pri »ZVONCU«, CELJE.

Za 1 žensko obleko je treba najmanj 7 zav. barve. Za 1 žensko bluzo je treba najmanj 3 zav. barve. Za 1 ženski predpasnik je treba najmanj 2 zavitka barve. — Razpošilja se po pošti. — Vsak si lahko brez truda barva sam, ker vsakemu naročilu se pridene slovensko navodilo. 3612

Cement-
portland

samo v celih vagonih.

NAROCUJTE za spomladansko gnojenje 3558 sedaj že

kajnit

FR. MULEC, GRAZ, Felix Dahnplatz 6.

100.000 i hvaležnih odjemal, porcinin „Nihilizam“ v treh dneh brez boječih odpravi karja čista, bradavice, trda koža. Uspeh zamačen! Cena 3 K, 3 lončki 7 K, 6 lončkov 11 K. Odstranila „Flees“ najtrdov. revmat. do-
Zobobol lečine, ko je že vse odreklo, in pri otilih zobeh. Ceni uspeha, denar nazaj! Cena 3 K, 3 pušice 7 K, 3 pušice 11 K. Nikak. ošam. zno-
 sovina, ne neprijetnega duha! snežno bele zobe da „KIRIS“, obna tekočina. Takoj. uspeh. Cena 3 K, 3 steklenice 7 K. —
Podgane, miši se popolno zatro o — „Nittostat“. Ako ni uspeha, lenar nazaj. 100 ne zahvali. Ce-
 na 4 K, 3 škatle 8 K. Stenice, uši, bolhe, šurke uniči z zalogo vrad radikalno „IMERA“. Cena 3 K, 3 škatle 7 K, prašek za go-
 lazni poleg 2 K.

REMYET, Keschau (Kassa) 1. poštni predal 12-8-104, Šegrka.

Polhove kože, krtove kože, hrčkove kože

kupi po najvišjih cenah
 trgovina s kožami in krznom
D. Köllner LEIPZIG, Brühl 47.
 Pošiljate se prosijo po pošti v zavojih po 5 kg, odpadli znesek se odpošlje takoj po prejemu.

Čudovit aparat za gatenje le K 750
 za pleteno in tkano blago, perilo in platno.

Ta čudovita priprava za gatenje je največji pripomoček za gatenje nogavic in za vsak drug klan predmet, kakor za gatenje spodnjih kril, miznih prtov, servjet, rjuh, jacrovega perila obelk itd. ter se da vsaki predmet silno hitro, lepo, enakomerno popraviti, da izgleda kakor bi bilo nanovo tkano. Cena kompl. aparatu z razlino K 750. Razprodaja po povzetju zaloga novosti.

M. Svoboda, Dunaj, III/2, Hiesgasse 13-404.

Došle so zopet Mlatilnice

za pogon s silo ter z roko. Dalje imam na razpolago tudi čistilne mlatilnice in vsakovrstne poljedelske stroje, kakor: čistilnike, triflerje, stiskalnice za grozdje in sadje, mlino za žito in sadje, gepeline, slamozeznice, brzoparilnike, kotle za žganje, brane in pluge itd. iz največjih tovarn, z jamčeno dobre kakovosti ter po najnižjih cenah.

Franc Hitti zaloga poljedelskih strojev
LJUBLJANA, Martinova cesta št. 2.

Dalje opozarjam na svojo veliko zalogo priznane in dokazano **ročnih mlinov** pripravnih za najboljsh vsako mletev.

200.000 K

znaša glavni dobiček novih avstrijskih

Srečk rdečega križa

od 1. novembra t. l. Vsako leto 4 žrebanja. Izobren igralni načrt. Vsaka srečka mora do 1956 biti dvignjena.

Cena 49 K

Po vposlatvi tega zneska in 80 vinarjev za priporočeno pošiljatev in davek dobi naročnik tvoj izvorno srečko.

Cena proti zmernim mesečnim plačilom:

- 3 kosi proti 36 meseč. obrokom à K 5'30
- 5 kosov proti 36 meseč. obrokom à 8'80
- 10 kosov proti 36 meseč. obrokom à 17'60
- 15 kosov proti 36 meseč. obrokom à 26'20

Kupci proti mesečnim obrokom dobé po vplačilu prvega mesečnega obroka zakonito dobavno pismo s pravico takojšnjega igranja. Poštne položnice in izkazi žrebanj so vedno na razpolago.

Naročniki z bojišča naj naznanijo svoj domači naslov, ker se vrednostne pošiljateve ne smejo pošiljati na vojne pošte.

Konto avstrijske poštne hranilnice: 146.965
 Konto ogrske poštne hranilnice: 35.000
 Konto bosenske poštne hranilnice: 7.919

Banka
Josef Kugel & Co.
 poslovalnica c. kr. razredne loterije
 DUNAJ VI, Mariahilferstraße 105.

Edini slovenski zavod brez tujega kapitala je:

VZAJEMNA ZAVAROVALNICA
 proti požarnim škodam in požarom cerkvenih zvonov

Ljubljana, Dunajska cesta 17, Ljubljana.

Zavarovanja sprejema proti požarnim škodam: 1. raznovrstne izdelane stavbe, kakor tudi stavbe med časom zgradbe, 2. vse premično blago, mobilije, poljsko orodje, stroje, živino, zvonove in onako, 3. vse poljske pridelke, žita in krmo, 4. zvonove proti prelomu, 5. sprejema tudi zavarovanja za življenje, oziroma doživljenje in druge kombinacije in proti neugodam, vsakovrstna podjetja, obrti kakor tudi posamezne osebe za deželno nižjezveztrijsko zavarovalnico, od katere ima tudi dežela Kranjska podružnico.

Varnostni zaklad in ušline, ki so znašale l. 1916 K 966.828-91, si poskočile koncem l. 1917 na 1.051.838-54. Todalj, čim večje zanimanje za ta edini slovenski zavod, tembolj bo rasteel zaklad.

Ponudbo in pojasnila daje ravnateljstvo, glavno poverjeništvu v Celju in na Preseku, kakor tudi po vseh farah nastavljeni poverjeniki. Cene primerne, hitra cenitev in takojšnje izplačilo.

USTANOVLJENO LETA 1893.

Vzajemno podporno društvo v Ljubljani
 REGISTROVANA ZADRUGA Z OMEJENIM JAMSTVOM,

dovoljuje članom POSOJILA proti poroštvu, zastavi življenjskih polic, posestev, vrednostnih papirjev ali proti zagnambu na službene prejemke. — Vračajo se posojila v 7½, 15, 22½ ali 30 letih v odsekih ali pa v poljubnih dogovorjenih obrokih.

Kdor želi posojila, naj se obrne na pisarno —:: v LJUBLJANI, KONGRESNI TRG št. 19, ::— ki daje vsa potrebna pojasnila.

Zadruga sprejema tudi **hranilne vloge** in jih obrestuje po 4 ¼ %.

Društveno premoženje znaša koncem leta 1917. K 489.431'79. — Deležnikov je bilo koncem leta 1917. 1421 s 14.855 deleži, ki reprezentujejo jamstvene glavnice za K 5.793.450'—.

Druporočamo

kolinsko kavino primes
v korist obmejnim Slovencem!

10 vinarjev
 iza dopisnico. Vas stane moj
 cenik, ki se vam pošljemo na zahte-
 vo zastonj. C. in kr. dvorni-zna-
 ložnik Jan Konrad, razpošil-
 jalnica Bräx št. 1997 (Češke)
 — 1. britev iz
 srebrno jekla K 7—, 9—, 11—. Verno-
 stni brivski aparati
 pomikl. K 7-50, dvo-
 rezna rezerv. rezila
 tuč. 12 K., lase- in
 bradostrizniki K
 26—, 28—. Pošilja
 se po povzetju ali
 preplačilu. Zame-
 na dovoljena ali
 denar nazaj.

Srbež lišaji, garje, pege
 in druge kožne bolezni
 odstrani naglo in si-
 gurno **Paratol**-domače
 mazilo. Ne maže, je po-
 polnoma brez duha, to-
 rej se more rabiti tudi
 čez dan. Velik lonček
 K 5—, dvojno-velik
 lonček K 9—. Dalje
Paratol-posipalni prašek,
 ki varuje najbolj
 občutljivo kožo.
 1 škatlca K 3—.
 Oboje se dobiva po povzetju
 ali predplačilu pri tvrdki
Paratol-Werke,
lekar ULMER,
 Budapest VII-10. Rézen ut. 21.

Krmila manjka!

Zato se uporabljajo nadomestna sredstva za krmila. Da to krmo živina, perutnina dobro prebavi in popolnoma izkoristi, naj se primeša 2 krat na teden krmil ena pest polna „**Mastin**“ to je dr. pl. Trnkóczy-a redilni prašek. Paket velja 3 K., 5 paketov 15 K pošt-
 nine prosto. 5 paketov zadostuje za 3 mesece za enega vola, kravo ali prašiča, da se zredi.

Glavna zaloga:

lekarna Trnkóczy

zraven rotovža v Ljubljani.

Mastin je bil odlikovan z najvišjimi kolajnami na razstavah: na Dunaju, v Parizu, Londonu in Rimu.

Na tisoče kmetovalcev hvali in rabi „Mastin“.

Kravarija

IŠCEM k oseni do deset glav govedí. Plača dobra. Naslov pove iz prijaznosti upravništvo »DOMO-LJUBA« pod št. 3522, ako zamka za odgovor.

Srbečico, lišaje

odstrani prav naglo dr. Flesch-a izvir. zakonito zajamčeno „Skaboform“ ma-
 zilo“. Popolnoma brez duha, ne maže. Poskusni lonček K 4— veliki K 6—
 porcija za rodbino K 15—. Zaloga za
 Ljubljano in okolico: **Lekarna pri zlatem
 jelenu, Ljubljana, Marijin trg. 1520**
 Pazite na varstveno znamko „Skaboform“!

Nakup ur, zlatnine in briljantov je
zaupljiva stvar
 zato se pri nakupu obrnite na
 tvrdko **F. CUDEN SIN**
 samo naspreti pl. pošte v Ljubljani.

IŠCEM deklico za use in deklico k otrokom

za Ogrsko. Prav dobra hrana in plača. Rodbina
 poštna, katoliška. Ponudbe s sliko in sprisrevali
 prepisij na upravo »Domoljuba« pod šte. 3615.

Vsakovrsna domača semena,

suhe gobe, prazne vreče in druge pridelke
 kupuje trgovina s semeni

— „PETER LASSNIKA NASL.“ —

SEVER & KOMP., Ljubljana, Marijin trg.

SODE

od vina, žganja in vsake druge vrste
 kupuje po najvišjih cenah

Ivan Jelačin
 LJUBLJANA, Emonska cesta šte. 2.

Kranjska deželna podružnica

a. a. deželna življenjske in rentne nezgodne in
 jamstvene zavarovalnice

v Ljubljani, Marije Terezije cesta 12/II
 sprejema zavarovanje na doživetje in
 smrt, združeno tud z vojnim riziko, otro-
 škkih dot, rentna in ljudska nezgodna in
 jamstvena zavarovanja.

Javen zavod. Absolutna varnost. Nizke premije.

Najugodnejši pogoji za vojno zavarovanje.

Zavod temelji na vzajemnosti. — Prospekti zastonj
 in poštine prosto. Sposobni zastopniki se spreje-
 majo pod najugodnejšimi pogoji. 1837

Dobro „IKO“ uro

vsak občuduje in zaželi, kajti ona je
 mojstersko delo urarske
 umetnosti!

Razpošilja se po povzetju.
 Neugajajoče zamenjam.

Kovinate ure . . po K 24— 26— 32— 40— 60— 100—
 Srebrne ure . . po K 70— 90— 100— 120— 200—
 Kovinate verižice po K 2— 3— 4— 6— 10—
 Usnjate verižice . po K 1-60 2-80 4-80

Zlatnina in srebrnina v bogati izbori!

Velika izbira ur, verižic, prstanov, lepotičja, daril
 itd. v velikem krasnem ceniku, katerega zahtevajte.

Lastna znamka „IKO“ svetovnoznana. — Lastna protokolirana to-
 varna ur v Švicl.

Svetovna razpošiljalnica

H. Suttner samo v Ljubljani št. 1

Svetovnoznana radi razpošiljanja dobrih ur.

Nobene podružnice.

